

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Tomris Uyar

Yaza Yolculuk

BÜTÜN YAPITLARI

OYKÜ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

YAZA YOLCULUK

Tomris Uyar (İstanbul, 15 Mart 1941 - 4 Temmuz 2003) İlkokulu Taksim'deki Yeni Kolej'de (1952); ortaokulu İngiliz High School'da (1957); liseyi Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde (1961) okudu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi (1963). 1987'de Boğaziçi Üniversitesi'nde Çağdaş Öykü ve Türk Öykücülüğü adıyla seçmeli bir ders verdi. *Papirüs* dergisinin yayınına katıldı, İngilizceden altmıştan fazla kitap çevirerek Türkçeye dünya yazınından yapıtlar kazandı. *Yürekte Bukağı* ile 1980, *Yaza Yolculuk* ile 1987 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı; *Güzel Yazı Defteri* ile 2002 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı. 2011'de 70. yaşı dolayısıyla Mimar Sinan Üniversitesi'nde bir sempozyum düzenlendi.

Yapıtları

Öykü: *İpek ve Bakır* (1971), *Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi* (Nedim Günsür'ün resimleriyle, 1973), *Dizboyu Papatyalar* (1975), *Yürekte Bukağı* (1979), *Yaz Düşleri / Düş Kışları* (1981), *Gecegezen Kızlar* (1983), *Dizboyu Papatyalar* (Toplu Öyküler, 1984), *Dön Geri Bak ve Rus Ruleti* (Toplu Öyküler: 2 cilt, 1985), *Yaza Yolculuk* (1989), *Sekizinci Günah* (1990), *Otuzların Kadını* (1992), *İki Yaka İki Uç* (Gençlik Öyküleri: Seçmeler, 1992), *Aramızdaki Şey* (1997), *Güzel Yazı Defteri* (Ali Arif Ersen'in resim ve fotoğraflarıyla, 2002), *Metal Yorgunluğu* (Haz.: Handan İnci, Doğan Kardeş Seçme Öyküler, 2009), *Bütün Öyküleri* (Delta, 2014).

Düzyazı: *Gündökümü 75* (1976; eklemeler yapılarak *Sesler, Yüzler, Sokaklar* adıyla 1981'de, *Gündökümü (1975-1980): Bir Uyumsuzun Notları*, adıyla 1990'da yeni basımları yapıldı), *Günlerin Tortusu: Bir Uyumsuzun Notları* (1985), *Yazılı Günler (1985-1988)* (1989), *Tanışma Günleri / Anları (1989-1995)* (1995), *Yüzleşmeler: Bir Uyumsuzun Notları (1995-1999)* (2000), *Gündökümü: Bir Uyumsuzun Notları* (2 cilt toplu günlükler/yazılar, 2003), *Kitapla Direniş: Yazılar, Söyleşiler, Soruşturmalar* (Haz.: Handan İnci, 2011), *Aşkın Yıpranma Payı: Elele Dergisindeki Yazılar ve Söyleşiler 1976-1985* (Haz.: Handan İnci, 2015), *Bütün Yazıları* (Delta, 2016).

*Tomris Uyar'ın
YKY'deki kitapları:*

İpek ve Bakır (2002)
Güzel Yazı Defteri (2002)
Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi (2003)
Gündökümü, Bir Uyumsuzun Notları I (2003)
Gündökümü, Bir Uyumsuzun Notları II (2003)
Yürekta Bukağı (2004)
Dizboyu Papatyalar (2004)
Gecegezen Kızlar (2005)
Yaz Düşleri Düş Kışları (2005)
Otuzların Kadını (2005)
Sekizinci Günah (2005)
Aramızdaki Şey (2006)
Yaza Yolculuk (2006)
Kitapla Direniş (2011)
Bütün Öyküleri (Delta, 2014)
Aşkın Yıpranma Payı - Elele Dergisindeki Yazılar ve
Söyleşiler 1976-1985 (2015)
Bütün Yazıları (Delta, 2016)

Doğan Kardeş
Metal Yorgunluğu - Seçme Öyküler (2009)

TOMRİS UYAR

Yaza Yolculuk

Öykü

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Yapı Kredi Yayınları - 2341
Edebiyat - 714

Yaza Yolculuk / Tomris Uyar

Kitap editörü: Onca Tapınç Uğurlu
Düzeltili: İncilay Yılmazyurt

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: A4 Ofset Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Otosanayi Sitesi Yeşilce Mah. Donanma Sok.
No: 16 Seyrantepe - Kağıthane / İstanbul
Telefon: (0 212) 281 64 48
Sertifika No: 12168

1.-3. baskı: Can Yayınları, 1986-1990
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Mayıs 2006
10. baskı: İstanbul, Mart 2019
ISBN 978-975-08-1091-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2016
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Gülümsemeyi Unutma • 9
Son Sanrı • 16
Kalenin Bedenleri • 23
Küçük Kötülükler • 35
Bol Buzlu Bir Aşk Lütfen! • 43
Yaz Şarabı • 54
Kedibalı • 65
Ölen Otelin Müşterileri • 71
Düzbeyaz Bir Çağrı • 80

GÜLÜMSEMEYİ UNUTMA

SON SANRI

KALENİN BEDENLERİ

Güümsemeyi Unutma

Gülsen için

Hep yazdı: ya yazbaşı ya yazsonu.

Sabahın erken saatlerinde pencereden bakınca hep pusluydu hava. Yaz hazırlığıındaydı. Hep ıslak, yeni yıkanmış izlenimini veren caddemizden, ırmağa açılan yan yollardan yazın deniz kokusu, taze ekmek kokusuna karışıp yükseliyordu.

Biz daha içine girmeden sabah yerleşmiş oluyordu. Biraz önce yatmıştık. Gece boyunca çocukluğumuzdan, genç kızlığı-mızdan, son yıllarda birlikte gezdiğimiz yerlerden ve günlerden konuşmuştuk arkadaşımıla. Şimdiye nasıl geldiğimizden, şimdi nerede olduğumuzdan, bundan sonra olabileceklerden. Sabah yedide yattığımızda çocuklarımız uyanıyordu.

Eve şöyle bir çekidüzen verip yere serili yatakları topladıktan sonra dolapta bira kalmışsa, birer bira içiyorduk. Paramız kıstılıydı, sık sık birbirimize borç verip hemen ödeşmemeye özen gösteriyorduk. Arasına bir bavulun dibinden, bir çanaktan, bira paramız mucize gibi çıkıveriyordu.

Duş yaparken, dişlerimi fırçalarken aynada yüzüme ilişı-yordu gözüm. “İyiyim,” diyordum kendi kendime, uzun süredir bu kadar sağlıklı olmadığımı düşünüyordum. Ne kadar iyi olduğumu yineleyen sesime kulak veriyordum. Başımdaki cam fanus kalkmıştı sanki: dünyayı aracısız görebiliyordum, rahatça soluk alabiliyordum. Gazetelere bakmaktan, haberleri dinlemekten özellikle kaçınıyordum. Bu birkaç günlük yaz büyü-

nü bozmaya hiç niyetim yoktu. Düşünmek istemiyordum aslında: bedenimi ve kafamı için için bir şeylere hazırladığımın bilincindeydim. Her davranışında bir ipucu seziyordum. Boyanmıyordum, giyimime özen göstermiyordum, ne bulursam geçiriyordum üstüme. Kendimle barışıktım.

Tam o saatte, karşı apartmandaki antikacı, kırmızı mayosuyla balkona çıkıyor, onarılacak parçaları elden geçirirken cılız güneşte yanmaya çalışıyordu bir yandan.

“Lüksemburg Bahçeleri...” diye mırıldanıyordum. Sanki onun balkonda güneşlenmesinin Lüksemburg Bahçeleri’yle ya da benim sağlığımla doğrudan bir ilintisi varmış gibi.

Kimbilir vardı belki de. Orada da mayolarını, şortlarını giymiş gençler, yasakları çiğneyip çimenlerde sevişen çiftler, arabalarında uyuklayan bebekler, sık sık gözlerini göğe kaldırıp güneşi, bir türlü gelmeyen, yaşamımıza yalnızca bir süreklilik halinde yerleşen yazın kızgın güneşini bekliyorlardı. Yaz, ortak bir sanrı gibiydi.

Benim Lüksemburg Bahçeleri’ne tutulmamın nedeni başkaydı: gür yeşil bir doğa parçasının insan gözetimiyle, insan yaratıcılığıyla yıllar yılı böyle ayakta kalması dinlendiriciydi, avutucuydu; tarihselle çağdaşın uyumu heyecanlandırıcıydı.

Sonra sokağa çıkıyorduk. (Yoksa “giriyoorduk” demek daha mı doğru?) Çünkü asıl ev, sokaktı bu kentte. Evlere birkaç saatliğine uğranıyordu. Sokaklarda, kafelerde, ırmak boyunda, bu komşuluk ilişkisinin törelerine titizlikle uyan kalabalıklar, yeni gelenlere hemen yer ayırıyor, azıcık yana kayıyorlardı.

Metroda biletleri uzatan adam, “Günaydın... Teşekkür ederim,” diyordu. Gülümsüyordu. O zaman benim de bir zamanlar, yaşadığım kentteki insanlara gülümseyerek baktığım geliyordu aklıma. O günler çok geride kalmıştı.

Herkese merhaba diyoorduk. Irmak kıyısında şarapla peynir yiyen gençlere, mahallemizin bozuk paraya burun kıvıran sarhoş serserilerine, biletçiye, saçlarını yer yer oksijenle açıp gözlerini mora boyayan, bileğinde kelepçe taşıyan, böylelikle “burjuva”ları dehşete düşürmeyi kuran “punk” gence metroda-

ki. Bütün bu merhabalar, akşam gerçekleşecek allı-pullu, civcivli şenliğin ince ve belirsiz bir ön hazırlığıydı sanki.

Lüksemburg Bahçeleri'nden dönerken yağmur yağırdı hep. "Ankara'daki gibi bu saatte, aynı saatte," derdim içimden. Sonra bir kafede mola verirdik, eş-dostun sıkça uğradığı bir kafede. "Krepen Pasajı gibi," diye uydururdum, "dışarılara taşan müşterileri, asık suratlı garsonlarıyla."

Kente gelen herkesin görmesi gereken müzeleri, anıtları görmüştüm. Bir gezi motoruyla ırmağı boydan boya dolaşmıştım. Arkadaşımın kılavuzluğunda, alışveriş edebileceğim dükkânları (iyi cins bir şarabı oldukça ucuza alabileceğiniz şarapçılarla pahalı bir yabancı içkiyi en pahalıya oturtabileceğiniz mezecileri), paragöz cılız karılarla yine paragöz ama besili kocaların talanı başlamadan ufak tefek armağanlar alabileceğim ucuzlukçu mağazaları, Pazar günleri açık olan yerleri, daha da önemlisi bana keyifli gelen barları.

Bu arada kısacık etekler, uzun siyah giysiler, alacalı pantolonlar, Hint sarileriyle genç kadınlar geçiyordu yanımızdan. Kadınların gözkapakları hep leylak rengine boyanmıştı o yaz, kumaşlar parlaktı, simliydi. Konuşmalara bile sinmişti yazın mahmurluğu.

Çiçek ve hayvan pazarında uzak ülkelerden getirtilme eşsiz bitkilerle günlük çiçekler yanyanaydı. Yeşil papağanlar, maymunlar, kavanoz balıkları, sokak kedileri. Bu kargaşada yolumu bulmayı öğrenmiştim. Eski kentin rüzgârını koklayarak dar yollar-dan geniş caddelere açılmayı. Vitrininde sevdiğim bir tabloyu sergileyen tozlu galeriyi bulmayı. Sylvia'ya uğramayı.

* * *

Sylvia'yı bizim cadde üstündeki *VIII. Henry* barında tanıdım. Burnu kemerli, siyah saçları dalgalı, İtalyansı bir esmer güzeliydi Sylvia. (Adı böyle mi yazılıyor, bilmiyorum.) Sonradan öğrendiğime göre babası Fransız, annesi İngiliz'miş. (Bu neyi açıklar, bilmiyorum.)

Bar, her geceki gibi tikiş tikişti. Çeşitli uluslardan, çeşitli biçimlerde sarhoş olma becerisine sahip çeşitli sarhoşlarla dolup taşıyordu. Yine de şakalar hemen yerini buluyor, parlıyor, geceyi ısıtıyor, sonra havada fazla oyalanmadan bangır bangır çalan müziğe karışıyordu.

Bir pazar âyinindeymişçesine ciddi bir koro oluşturan bir Alman grubu vardı. Gitarını çalan bir Fransız delikanlısı. Bir Cezayirli, o gürültüde, telefon etmeye çalışıyordu. “Dünyanın gözlerinin Polonya’nın üstünde olduğu” gerekçesiyle bize İtalyanca sarkıntılık eden bir de Polonyalı.

Sylvia bir yandan müziğe tempo tutar gibi yapıyor, birasını içiyor, bir yandan da belli etmeden müşterileri denetliyordu. Hesapları çıkartıyor, hatırlı müşterilerin çetelelerini tutuyor, kilerden şarap getiriyor, biraları dolduruyor, sevdiklerine bira ikram ediyordu.

Bluzunun oyuk yakasından, siyah dantel sutyeni, kendi izin verdiği ölçüde görünüyor, göğüsleri inip inip kalkıyordu. Yaşadığı alan, bedenine dar geliyordu sanki. Coşkunun doruğundan kötümserliğin uçurumuna inip inip çıkıyordu. Ya gülücüklere boğuluyor, ya da acımasızca haşlıyordu müşterileri.

— Herifi dışarı attırayım mı? diye sordu bir ara.

— Yok canım. Baksana dut gibi. Biz idare ederiz. Yazık, demiştik başta.

Ama sonra zamparalık edebilmek için İtalyanlık taslamasına çok bozulduk nedense.

Barın sahibi Henry de (hadi öyle koyalım adını) herifi koldundan tuttuğu gibi kapının önüne koydu.

Henry, çok iriyarı, sarışın, güleç bir adamdı. Sevgilisi Sylvia’dan küçük görünüyordu. Daha doğrusu hep on beş yaşındaydı sözgelimi de birdenbire bir vitamin hapı alıp devleşmişti böyle.

VIII. *Henry Barı*, çift kişilikli bir bardı.

Bir öğlen, sandviç almak için uğradığımızda anladım. Öğle saatlerinde tezgâhın başında Sylvia değil, sarışın, orta yaşlı bir kadın, Henry’nin karısı duruyordu. Bakımlıydı, iyi giyinmişti. Öğleleri kocasına yardım etmek, o saatlerde oldukça değişen müşterilere doyurucu ve ucuz yemekler sunmak, geceyi Sylvia’ya bı-

rakmak ona yetiyordu. Biraları yanibaşında duran beyaz saçlı bir bey (bir akraba olmalıydı) dolduruyordu. Çocuklar için yapılan sandviçlerde salamın bolca olmasına dikkat etti, birer de çiklet tutuşturdu ellerine.

Yoo, hayır, öyle soğuk, kansız sarışınlardan değildi, öyle görünse de. Sıkıdenetime düşkün, saygılı, anlayışlı bir anaydı. Sylvia gibi anaçlığını gece sarhoşlarına saçıp savuran, onları itip kakan öfkeli bir ana değil; durup durup kendine dalan gözleri, cinsel çekiciliğini istediği koşullarda kullanacağını gösteriyordu. Sylvia gibi hoppalığın son kertesinden cinsel soğukluğun ta dibine bir anda geçemezdi.

“Güle güle... yine bekleriz,” dedi biz ögle müşterilerine. Gü-lümsüyordu.

O saatte anıtların, müzelerin önündeki alanlarda, aynı çetedenmiş kanısını uyandıran Afrikalılar, güdümlü, plastik kuşlarını uçuruyorlardı. Kıyasıya pazarlık ediyorduk, gülüyorduk. Çoğu, Fransızca bilmiyordu.

Kahvelerin önünde gözbağcılar, hünerlerini sergiliyorlardı.

Gece, bütün bu gösterilere, sazlarıyla kafe kafe dolaşıp üç beş kuruş toplamaya çalışan genç sanatçılar da katılıyordu. Göklere fırlatılan fosforlu yılanlar kente daha da gerçek dışı bir hava veriyordu.

Sanki Ortadoğu’da savaşlar yoktu, sanki hiçbir yerde bir baskı rejimi kurulmamıştı, sanki insanlar evlerinden koparılıp bilinmedik yerlere götürülüyorlardı. Sanki işsizlik, açlık olgusu gözümüzün önünde değildi.

Düşünmek istemiyorduk. Erteliyorduk. Habire ertelenen, gece saat onlara kadar süren alacakaranlıkta tek tek yanan ışıklara bakıyorduk. Lokantalarda şaraplarını yudumlayıp az pişmiş etlerini yiyenler, yine bir yerlere gidecekler, masalarını ikindi kahvaltısı edeceklere bırakıyorlardı. Saat yoktu ki. Bazı geceler, çocukları uyuttuktan sonra güne başlıyorduk.

* * *

Ertesi sabah dönecektim. Son ikindi Sylvia'ya uğramak geldi içimden. Ölü saatlerdi. Sylvia, barın başında kitap okuyordu. Yüzü çok ciddiye.

— Arkadaşınız nerede? dedi kaygılı bir sesle.

— Alışveriş yapıyor, gelecek birazdan.

— Bira mı?

— Evet.

Birayı uzatırken sordu:

— Fil Adam'ı biliyor musunuz?

— Tabii, diye atıldım heyecanla. Geçen yıl Türkiye'de filmi-ni seyretmiştim.

— Bu da kitabı, dedi, gerçek öyküsü. Doktorunun eklediği notlar, Fil Adam'ın röntgenleri, sonra hastanedeyken yaptığı kilise maketi, hepsi var burada. Bakın.

— Çok güzel, çok duygulandırıcı bir filmi, dedim.

— Kitabı okurken kendimi tutamıyorum, ağlıyorum, dedi gözleri dolarak. Baksanıza şuna.

Fil Adam'ın çarpık çurpuk gövdesini, kamburunu gösterdi.

— Siz de seviyorsunuz onu, ha?

— Çok hem de.

— Düşünün, bir insanın, zavallı, sakat bir insanın panayır-larda sergilendiğini, itilip kakılışını, horlanışını, sonra doktorun onu kurtarışını. O doktoru da çok seviyorum. Ama Fil Adam umudunu yitirmiyor. Bir gün insan olma umudunu. Toplum da zamanla benimsiyor onu.

Fil Adam'ın panayırlardan kurtarıldıktan sonra İngiliz sos-yetesine nasıl sergilendiğini anımsatmak istemiyorum. Sylvia öyle heyecanlandı ki siz'den sen'e geçti konuşurken. Şimdi Fransızca konuşuyor benimle. Anladığımdan emin. Konuştuğumuz konu Fil Adam olduğuna göre.

— Bir rom kola verir misin Sylvia? Bugün burada son günüm. Yarın dönüyorum. Param arttı biraz.

— Dur, fiyatını sorayım, diyor.

Döndüğünde, bıraktığı yerden sürdürüyor konuşmayı:

— Ben filmi görmedim. Hani şu ünlü kadınla operaya gidişi nasıldı? diyor gözlerinde çiçekler, uçuşan balerinler, içli ezgilerle.

— Güzeldi çok.

— İşte ondan sonra dönüyor odasına, değil mi? Ondan sonra –o güzellikten sonra– öleceğini bile bile yatağına uzanıyor. İnsanca ölmek için.

Benim de gözlerim doluyor birden. Bastırdığım, ertelediğim şeyler yavaş yavaş yüzeye çıkıyor.

— Bakabilir miyim? diyor bir genç müşteri.

— Sürme elini ona! diye haykırıyor Sylvia. Sürme, dedim. Kirlatme onu. Sizler nesiniz ki? Boşgezenler sizi, sarhoşlar!

— Sylvia lütfen, diye fısıldıyorum.

— Birazdan geçer, diye gülüyor genç, üzülmeysin.

Gerçekten de biraz sonra duruluyor Sylvia. Özür dilercesine bakıyor gence:

— Al, diyor, bak bakalım.

Müzik kutusuna koşuyor. Hızlı bir disko parçası yayılıyor bara.

— Arkadaşım göründü, kalkayım ben, diyorum. Teşekkür ederim.

— Bir gün yine buraya geleceksin, biliyorum, diyor gülümseyerek. Havaalanından çocuklara bir sürü ıvır zıvır alabilirsin. Kalan Koka Kola'n da yalnız gitmez. Bu rom benden.

Son Sanrı

“Bir yapı çıldırabilir mi?”

Bu soruyu bir saat önce sormuştum. Yaz alacakaranlığı, Büyük Alan’dan yavaş yavaş çekiliyordu; çekilirken de sütunlarda, kemerlerde oyalanan son güneş kırıntılarını siliyor, kaygan taşlarda gittikçe genişleyen kara gölgeler bırakıyordu.

Alacakaranlığın, her şeyi olduğundan biraz daha değişik, abartmalı, bazen de olağandışı gösterdiğini, “zaman” duygusunu sallantıda bıraktığını bilirim. Yine de sordum:

“Bir mimari çıldırabilir mi?”

Son aylarda –ya da yıllarda– sürekli bir bezginlik içindeydik. Hiçbir şey eskisi gibi olamayacakmış gibi, düzelmeyecekmiş gibi, önceleri katlandığımız, sonraları boyun eğdiğimiz şu bezginlik bile aynı kalmayacakmış gibi. Konuşmalarımız da umutsuzluk üstüneydi hep. Arasına bir çıkış yapıyorduk belki ama onun parlaklığı da kapkara gökte bir iz bırakmıyordu tabii. Sürencemedeydik.

Ben de kendi adıma değişmiştim, seziyordum: bedenime ihtiyar bir erkek yerleşmişti, pantolonum boşalmış kalçalarımın sarkıyordu. Yazmak bile istemiyordum.¹ Eski kendime dönmek için bir dönüş yolculuğu gerekiyordu. Eski bir öykümde bıraktığım ayakizlerini sürüyerek bu kente geldim. Bu sabah.

1 Yazarın cinsel kimliğinin öyküde pek önemli olmadığı anlaşılıyor.

Irmaklarının ağızları ve kaynakları başka başka ülkelerde yatan, yüzyıllardır surlarla daha da daha da sıkıştırılmış, kendi içine kapanmış bu küçük ülkenin bu ihtiyar kentini boydan boya dolaştım sayılır. Sabahtan beri.

Toprak da sınır tanımadan öte ülkelere uzanıyordu. Bağrından fışkıran Flaman ressamlarının renkleri kadar sıcaktı, kanlı-canlıydı.

Bitişik ülkenin başladığı sınır köyünde ağaçlı bir yolda yürüdüm. Kolalı dantel perdelerin arasına özenle yerleştirilmiş saksıların sayısı, evde yaşayanların varsılığı konusunda bilgi veriyordu yoldan geçenlere. Koyu, uysal bir yerelcilik geleneğiyle, surlarda bir gedik bulur bulmaz başka kara parçalarına akan, oralarda egemenlik kuran saldırgan sömürgecilik geleneği içiçeydi burada. Aksayan, ters düşen hiçbir şey yoktu. İki dil, iki ayrı düşünce, iki ayrı tutum içiçeydi. Blucin satan en ünlü mağazanın yöneticisi de Türktü,² yapma gölde su bisikleti kiralayan işletmeci de. Merhabalaştık.

Bir zaman yazdığım öykünün bilmediğim kenti, gerçek kente tıpatıp uyuyordu. Şöyle bir sonuca vardım: demek bütün ihtiyar kentlerde en az bir kere yaşayabiliyordunuz, düşte ya da gerçekten. Gerçeğe edebiyat önünde ikincilik yakıştırmamakta kararlıyım. Her şeyi alacakaranlığa bıraktım: alacakaranlığın tanıdığı yanılısma payından yararlanmak. Büyük Alan'ı o saatte görmek istedim.

Alacakaranlıkta alan, bir tiyatro sahnesini andırıyordu. Belki de kusursuz bir *mimari birim* oluşturmak için özenle düzenlendiğinden, o yılın o Temmuz akşamüstünde bile kurulduğu çağda yaşıyordu.

Sıralanış düzeni asla şaşmayan yapay, kaygan taşlarda yankılanan ayak seslerimden ürkerek, ezberini unutmuş bir oyuncu acemiliğiyle alana çıktım. Öteki oyuncular –yani turistler, turist rehberleri– uluslararası işadamlarından oluşan koro, sahnedeki yerini çoktan almıştı. Sezdiğim kadarıyla beklenen bir şey vardı ya da biri. Alanı bir bekleyişin tedirgin suskunluğu sarmıştı çünkü.

Şimdilik bir kahveye iliştim, daha doğrusu eski bir hana. Bir Brabant dükünün gelip geçene açık tuttuğu bir konaklama

2 Ama yazar, nedense Türk olduğuyla tutturmuş.

merkezine. Akdeniz'den, doğu ölkelerinden kehribar, bira, buğ-day ya da kürk yüklö gemilerle limana yanaşan, Cenova kadife-si, Venedik brokarı, Tolfa şapıyla limandan ayrılan yorgun tay-falara belki.

Serin akşam rüzgârında, soluma düşen eski ekmek halinin çatısında dalgalanan renk renk geleneksel lonca bayraklarıyla irkildim. Dokuz meslek örgütü. Alınabilecek her hakkın yüzyıl süreyle ertelendiği bir ölkedeydim. Gerçi alan, çiçek ve nem ko-kuyordu ama dinçliğin ve varsıllığın son duvarındaki çatlaklar-dan öykümdeki veba ve tecim kokusu duyulabiliyordu, sızabili-yordu. Ezilme, sindirilme kokusu. Ve sınıf çatışması.

O sırada gördüm Kule'yi:

“Bir mimari çıldırabilir mi?”

Onu gördüğüm anda da nicedir aradığımın, uğrunda kıv-randığımın, kaçtığımın, bir yüz değil, bir imge ya da bir ses de-đil, eski bir metnin açıklanması da değil, yeni bir özsü, dağlayıcı ve ondurucu ılık ama harlı, vazgeçilmez bir özsü olduğunu an-ladım. Kule'nin gözlerinin içine bakabilmek, ona sırlısıklaam âşık olabilmek için hanın üst katına çıktım. Aşkı çoktandır unutmuş-tum. Unutmuştuk.

Karanlık bastırmıştı. Yine de alanın ışıkları yanmamıştı.

— Tam zamanında geldiniz, dedi ihtiyar garson. Ne içer-diniz?

— Burada ne içilir. Ne içiliyordu yani?

— Geleneksel bir bira. Ama acı. Yabancılar sevmiyorlar, bi-zim gençler denemediler bile. İsterseniz... Tam zamanında de-miştim, birazdan ses ve ılık gösterisi başlayacak da.

Toprak bir kupada getirdiği bira köpüksüz. Ahır kokuyor, te-zek kokuyor. Demin merdivenlerden çıkarken doldurulmuş bir ata rastlamıştım. Eyeri, süslemeleri üstündeydi. Bey'in atıymış.

Birdenbire, yumuşatılmış bir Ortaçağ ışığı aydınlattı alanı. Ka-panıklığı ve gururuyla örküntü veren bir koro yükseldi.

Bitişik masalardaki gençler, gülüşmeyi sürdürüyorlar. Alt kattaki işadamları, birer viski daha söylüyorlar. Birdenbire hep-si, bir kentle birlikte büyüyen, açılan artık onu kendi bedeninin-

den sayan, araştırmaya hiç kalkışmayan kentliler olmakta birleştiler. Bu, onların, Avrupa'nın ortak geçmişi. O yüzden de hiçbir karşısında yükselen, aydınlanan, özel sesini kazanan bu metni çözümlemeye kalkışmıyor.

Işık, Kule'nin giriş katını yakaladı. Tam orada olması gereken kapı azıcık yana çekilmiş. İki yanındaki pencere sayısı (on iki ya da on üç) birbirini tutmuyor. Yine de bezeklerde bir simetri gözetilmiş. Bir bütünün parçaları gibiler. Daha.

— Ne oldu bu çocuğa bir türlü anlayamıyorum. Ailede namaz kılan da yok ki gördü, öğrendi diyelim.

— Üstüne varmazsan geçer canım. Bu yaşlarda olur.

— Bari insan içine çıksa. Bütün gün sandık odasında. Kapanıyor. Dua ezberliyor. Şaşırdım. Azarladım olmadı, tatlılıkla anlattım...

— Önce hizmetçiyle sıkıfıkı olmasını önleyeceksin. Kırmadan.

Annesi ile eski okul arkadaşı Leyla hanımın konuşmalarını sandık odasından doğru dürüst duyamıyor. Zaten odanın loşluğunda da içlerinde ne olduğunu kestiremediği denkler, bohçalar, sandıklar var. Reçel, turşu kavanozları, küpler. Ayağı kırıldığı için gözden düşmüş bir koltuk, sırtı sökülmüş bir konsol aynası, yaz günlerinin bahçe koltukları, Avrupa'dan getirtilme, hiç kullanılmamış bir hamur kesme aleti, bir pasta kalıbı. Taş plaklar: Beethoven'ın 5. Senfonisi, Hafız Burhan'ın Kuş Sesleri, Nâzım'ın Salkım Söğüt'ü. Annesiyle Leyla hanım, Fransızca biliyorlar. Biri, leylak rengi keten etek-cekete giyiyorsa, beyaz eldivenliyse, öteki beyaz keten etek-cekete giyiyor, leylak eldivenli.

Uyum, umurunda değil çocuğun. Hiç olmayacak. Küçük yaşında, bu yerleşik keşmekeşi içine çekerek namaz kılıyor. Kule'sine ikisinin de bilmediği yabancı bir dilde seslenmek hoşuna gidiyor.

Günde beş kere, hiç sektirmeden Kule'siyle buluşuyor:

Kible aslında Kule midir?

Kule, loş bir ışıktaki, bakanların seyrine katlanıyordu. Dimdik. Gözyaşartıcı görkemini gözler önüne sermekten utanmayacak kadar sabırlıydı. Ama geçit vermiyordu. Gizemli, acılı bir me-

tin oluyordu yükseldikçe. Burcunda durup saldırı ya da savunma komutu verilebilecek bir hisar değildi. Yoksul, dindar halklara şaşırtmaca vermede kullanılan barok bir baskı aracı, bir kilise de değildi. Kişiye hangi suçla suçlandığını bir türlü söylemeyen, ulaşılmaz bir şato da değildi. Bürolar barındıran bir gökdelen de değildi. Kapkara bir gecenin ucunda görünen bir masal ışığıydı. Yükseltisi, bir o kadar derinlikten serpiliyordu, çağlardır tortulanmış koyu bir acıdan besleniyordu. Korodaki mezosoprano ses, ağıtıyla besliyordu onu. Başka seslerle içiçe geçerek, kendi başına sarmallar çizerek doruğa ulaşıyordu.

Sesin ışığını duyuyordum. Karasevdalı bir bestecinin her sabah penceresinden baktığında gördüğü Kule'ydi o: Bir sigara yakar, bir konyak içer, kara güne coşkuyla girer. Mozart.

— Bir bira daha lütfen.

— Kule'yi beğendiniz, diye gülümsüyor ihtiyar garson. Gözlerinizi ondan ayırmıyorsunuz.

Kavruk bir adam, elleri küçücük.

— Ne biliyorsunuz Kule hakkında?

— Söylentiler çeşitli. Gösteri birazdan bitiyor, masanıza ilişir, bildiklerimi anlatırım.

— Hadi kalk, Fatma hanıma gidiyoruz.

Fatma hanım, birkaç gündür temizliğe gelmiyor. Annesi, soğuk, resmi bir ilgiyle hizmetçisini merak ediyor.

Feriköy pazarının civıltısı geride kaldı. Fatma hanımın gecekonduşunun önüne terlikler, pabuçlar dizilmiş. Radyosunun üstünde işlemeli bir örtü; zengin evlerin armağan ettiği yırtık yüzü koltuklarda da işlemeli örtüler var. Her şey bembeyaz. Lekesiz ölü bir beyazlıkta tutarlılığını bulmuş.

— Sen namazını kılıver, diyor Fatma hanım kaçamak bir gülümsemeyle. Ben çayı demleyeyim. Dur dur, şimdi getiriyorum seccadeyi.

Ama bu evde kaçacağı, yalnız kalabileceği, acı çekeceği bir sandıkodası yok ki. Burada her yer sandıkodası. (O günden sonra bir daha namaz kılmayacak.)

Geceleri, Şişli Camii'nin ıslıl ıslıl mahyalarını gözliyor. Minare, Kule değil, çünkü buyurgan, görev sıralıyor, tapınılmayı istiyor.

Fatma hanım, annesinden aldığı parayı alınca sürerek, “İki cihanda aziz ol” diyerek son belirsizlikleri de siliyor.

Kule, bir başkaldırıdır.

Kule, son bir çiğ kırmızı ışıkla aydınlanıyor. Ses susuyor. Karanlık. Alan yavaş yavaş boşalıyor.

İhtiyar garson bir bira daha getirdi. Birazdan masaları toplayacak.

— Üç gün sonra geleneksel Ortaçağ şenliği var, diyor. Bakın bakın, şövalyeler, leydiler, rahibeler, papazlar gelmeye başladılar bile. Prova yapacaklar. Size bir sır vereceğim. Kulenin mimarı Jan Van Ruysbroeck’in intihar ettiğini hepimiz biliriz ama turistlere pek söylemeyiz. Koruyucusu olan Kral’ın Kule’yi beğenmediğini öğrenince ta tepeden atlamış. Dikkat etmişseniz, mimari son katlarda iyice çılgınlaşıyor. Bilmem ondan mı? Rehberler, gotik tarzın bir örneği diyorlar. Kimilerine göre de ilk asimetrik barok mimari örneği. Hangisine inanacaksınız? Bana kalırsa, o kadar çok onarım gördü ki iyice sapıtı bu Kule. Genç mimarlar çalıştı onarımında. Herkes kendinden bir şeyler ekledi. Benim gençliğimde de karmakarışık tı doğrusu ama şimdi içinden çıkılmaz hale geldi. Artık hiçbir pencere birbirini tutmuyor.

— Sizin asıl işiniz ne? Garsonluk dışında yani?

— Eskiden yazardım. İhtiyar bir adam olmadan önce. Odukça ünlüydim de. Sonra baktım, altmış sekiz küsur yılı yazı yazarak tüketmek olanaksız. Garsonluk yapıyorum işte. Geleneksel şenlikte palyaço kılığında olacağım. Kalın lütfen. Size de bir kılık ayarlarız. Bir ömre bir tek yaşamın az geldiğini bilirsiniz, bir yazarsanız.

— İşin ilginç yanı sizi öykümden tanımam.³

— Ne yapıyordum öykünüzde?

— Vakanüvislik ile remilcilik arası bir şey. Yine böyleydiniz. Sizinle konuşurken gerçek acıyı hiç tatmadığımı düşündüm. Benim ülkemde acı, kemerlerle, kubbelerle örtülür, korunur, toplumsallaştırılır. Bireysel, sivri acı yok gibidir. Öğreniyoruz. Acemilik sancısı.

3 Öyküde sözü edilen eski öykü “Gecegezen Kızlar”ı anımsatıyor.

Cevizlik'teki küçük kilisenin alçacık kulesi. Sıcak bir yazın son günleri. Moda iskelesine vapurlar daha seyrek uğruyor artık. Çarşı esnafı küçük lambalarını gittikçe daha erken saatlerde yakıyor. Akşam inerken sebzelere serpilmiş su, yıkanmış taşların buğusuna karışıyor. Her yer deniz. Yakında kış gelecek. Oysa yaz dendi mi hep o: Ada'da, keskin akasya kokusu, Boğaz'da, denizli ıhlamur kokusu, arnavut ciğeri, rakı, balık kokusu. Ev hiçbir şey kokmuyor. Ev, yalnızlık demek. Kış demek.

Kış gecelerinde Kule'sini bulmaya çalışıyor. Yol öyle uzak ki. Ama Cevizlik'teki Kule, her keresinde, çanlarıyla eğilip yanaklarından öpüyor onu.

Yanımızdan Malboro sigaralı bir şövalye geçiyor.

İhtiyar garson, bardakları topluyor bir yandan.

— Şenliğe geleceksiniz değil mi? İsterseniz size bir garson önlüğü ayarlarım.

Pörsümüş, ihtiyar kadın kahkahalarıyla sarsılıyor.

— Buradan nereye gidebilirim? Gece daha bitmedi.

— Bir tek yer var bence. Bütün gece açıktır. Bir bar. Az ötede.

Kime sorsanız gösterir. *La Dernière Hallucination*.

Kalenin Bedenleri

Yıllar sonra bakıldığında, irkiliniyor.

Siyah-beyaz bir çay bahçesinde, tahta bir masanın başında oturuyor. Arkasında kalan masalarda, koyu renk ceketli erkekler. Biri, nargile içiyor, hepsinin önünde çay bardakları. şadırvanın araya giren fıskiyesi, gerideki yüzleri bulanıklaştırıyor: Bakışlarda fke mi okumalı, çekimserlik mi? Kadınların giremediği bir kahve bu. Mardin’de. Uzun arşının esintili bir yerinde olmalı. Rüzgâr var. Genç kadının oyuk yakalı ipekli giysisinin kıvrımlarından, dalgalanışından belli. Genç ömrünün vargücüyle sol koluna abandığından –“nedense” demeyeceğiz, çünkü nedenlerini öğreneceğiz nasılsa– sağ omuzundaki vatka geriye kaymış. O ğleden iki yıl sonra, günlük yaşamla ilişkisini bütün bütüne kesmiş olmasaydı, bugün sağ olsaydı, en çok bu sevimsiz ayrın-tıya içerlerdi, ilenirdi. Ama vatkanın kayması, kendi eliyle dzeltmeyeceği bir prz, bir yanlışlık artık, fotoğrafta sürüyor.

Kuru terler döktüren bu öğle saatinde, bu kahveye 1930’ların modasını yansıtan bu ipekli giysiyle gelebilmişse, ayaklarında mutlaka kt topuklu, bilekten atmalı iskarpinler vardır ama ayakları görünmüyor, göremiyoruz. Kurak güneş, saçlarını ya-lıyor, sağ yanağına ışık lekeleri yerleştiriyor, bal rengi saçlarını azıcık açıyor, alnına düşen Veronica Lake bklmn koyul-tuyor. enesinin altında duran sol eli, rüzgârda önce havalanıp sonra ie bükülen saydam bir eşarp sanki, o yüzden başını as-lında hiç varolmayan bir tutamağa mı dayadığı, yoksa çene-

sini tutarak bedeninin somutluğunu mu kavramaya çabaladığı anlaşılmıyor, anlamıyoruz. Ama esinti, içini diriltmiş bir an, bak, demiş ona, buradasın işte, gelebildin. Ki gülümsemiş.

Kıyıcı bir erkeğe tutulup onun ardısıra nerelere, nerelere sürüklenmiş bir kadının ikiye bölünmüş gülümsemesi: Hüzünlü, esrik, al, solgun, hasta, dirençli, incinik, atak, ama hep yarım.

Birinci Cemre

Yıllar önce bu ihtiyar kente ilk geldiğinde, diyorsun kendine, gördüğü mimari, semtlerin, sokakların insanların adları, yabancı bir dilin abecesi gibi tınlamıştır. Bilinmedik şeyler karşısında duyulan coşturucu ama o oranda irkiltici tansımayı tatmıştır. Dönüp bir an ona bakan şu erkeklerin gözlerindeki. Onun yüz çizgilerinden, hiç bilmediği bir kentin tarihini okumaya çalışan falcı bir yazarın iliklerinde duyduğu.

“Değişik” bulduğu yeni evinde, toprak damın gittikçe bastırdığını daha farketmediği ikindi saatlerinde, oğlu uyurken, o masanın başında, genç kızlığından bu yana yaptığı gibi, aynı özenle giysi modelleri çizmiştir. Daha vazgeçmeden. Kapının önünden geçen, arasına güneşsiz, serin geçitlerde yankılanan kimliği kestirilmez ayak seslerine kulak vermiştir. Seslerin sahiplerinin konuştuğu herhangi bir dili –Kürtçe, Ermenice, Süryanice– o dilin birkaç sözcüğünü en azından, kapmaya çalışmıştır, bir gün sokakta birileriyle konuşabileceğini, buranın bir yerlisi sayılacağını, benimseneceğini umduğu günlerde. Ama oda bomboş, sessiz, saatin tiktakı, uzak bir yerde damlayan bir musluk. Kocasını arasına uğruyor bu odaya ama çoğu geceler evde değil. Gelirse, konuklarını getiriyor, kendi bölmesinde ağırıyor. İstanbullu karısının hazırladığı alışılmadık mezelerle, çeyiz getirdiği dantel örtülerle ve kendi atalarından kalan gümüş çatal-bıçaklarla.

Oğlunun Kürt dadısıyla konuşabilse... Ama evde Türkçeden başka dil konuşulması yasak. İçi, unutulmuş kuyusunda kalmış bildik sözcüklerle, bastırılmış yeni sözcüklerle nasıl doluy-

du o günlerde kimbilir. Kimsecikler, onun bu kente uyum sağlayabileceğine inanmadı. Bunun için kendilerinden ayrı tutuyorlar onu, odasına kapatıyorlar, erdemleriyle arasına aşılmaz bir uzaklık koyup yargılıyorlar. O da sessiz sözcüklerden bu gülümsemeyi damıttı işte, damıtmıştır.

Taşındıkları ikinci ev kâgirdir, yeni kesimledir. Oğlu büyümüştür; o vazgeçmiştir. Kaleyle kendini özdeşleştirmesini sağlayan, kişiliğini ayakta tutan soylu kalebentlik duygusundan yoksundur artık. Aldığı kırbaç yaraları sağalmış, alışmaya alışmış, alışmayı kanıksamıştır. Yalnız, kendini yıllar yılı aykırı bir bezek gibi sürüklemekten de bıkmıştır. Hiç giymeyeceği giysilerin modellerini çizmekten vazgeçer. Kocasından evden çıkma izni istemekten de. Kapanır, kendi kalesini, dokunulmazlığını kurar. Böylelikle de yeni ve bu kere bilinçli kalebentliğini. Zamanla, yer yer kesik cam ışıltılarıyla yanan bu boz kente benzediğini sezemez.

“Ama tarihi boyunca sık sık kuşatmalar atlatmış, kıtlıklar çekmiş, bazen yiğitçe direnmiş, bazen kıyasıya aşağılanmış bu kent, tarihte eşine pek az rastlanır dostluklara da tanık olmuştur,” diye okuyorsun, “1197’de Eyyubiler’den Melik Adil, kentin sur dışını alarak asıl kuşatmayı bir yıl sonraya bıraktı; sonra oğlu Eşref’i Mardin’e yolladı. Bu arada Halep Eyyubi hükümdarı Salâhaddin’in oğlu Zahir, Artukoğulları’yla iyi ilişkiler kurduğundan Eşref... kente dokunmadı.”

1261 yılında, sekiz aylık kuşatmaya dayanan Mardin halkının acısına, hastalığına ve açlığına dayanamayan Bey oğlu Muzafer’in, babası Necmeddin Gazi’yi öldürerek kenti düşmanı Yaşmut’a teslim ettiğini de öğrendim. Timur’un bile el sürmekten çekindiği bir halk bu. Bir kale.

Söyle, diyorsun kendine, bu fotoğrafta seni asıl çeken, canını asıl yakan ne? Kaytarma!

Şu koyu renk ceketli erkeklerin biraz sonra Bey’e haber salacaklarını biliyorsun. “Bey yeni birine tutulmamış olsa *bunu* böyle başıboş bırakmaz. Bir hafta içinde ikinci gelişi kahveye.”

Ona hiç açılmayan bu sırvermez Kale'ye uzattıktan sonra usulca çenesine götürdüğü eli sende bir soru mu uyandırıyor?

İki yıl sonra kapatılacağı delilerevinde onu yoklamaya gide-meyişinin, onu hiç tanımayışının, uzattığı eli tutamayışının acı-sını mı çekiyorsun? Bir geleneğe sırt çevirmenin?

En iyisi, kendi on üç yaşını anımsa.

* * *

Hangi yıl olduğunun ne önemi var? Mevsim yazdı yine.

O da yirmi iki yaşındaydı.

Kompartımana girdiğinde, ayakları ıslaktı, saçları da. Kot pantolonunun kıvrık, ıslanmış paçalarını indirdi. Yalınayak yürümeyi seven erkeklere özgü sert ve biçimli ayaklarını trenin penceresine dayadı, rüzgârda kurutmaya çalıştı.

Yanındaki küçük yolculuk çantasında havlu bile yok mu? Yoksa ayaklarını rüzgâra tutmayı seviyor da yıkaması bir özür mü? Trenin helasında yıkanmış.

St. Quentin istasyonunda çok yakından sanki yuvarlanarak geçen treni görünce, yanındaki sarışın, uzun boylu arkadaşı fırlıyor, onun ayaklarını içeri çekiyor. Genç adam bozuluyor önce, bağırıp çağırıyor, sonra delişmenliği gözden kaçmamış bir çocuğun birdenbire uslanışıyla susuyor. Kompartımandakilere bir açıklama yapma gereksinimini duyuyor. Uzun süredir Afrika'daymış, tatilde, çadırıyla gitmiş. Her şey çok güzelmiş, karşılaştığı yabancılar çok konuksevermiş ama sinekler hiç rahat vermemiş. Bacakları yara içindeymiş. Paçalarını yeniden sıyrıp sinek ısırıklarını gösteriyor. Bir aydır su yüzü görmemiş, evine, Münih'e gider gitmez yapacağı ilk iş sımsıcak suyla doldurulmuş bir küvete girmek olacaktı.

Herkesi inandırıyor söylediklerine. Kendini olanca açıklığıyla, ataklığıyla kabul ettiriyor. İkirciklere uzak, bol güneşli bir gülümseme, dudaklarından hiç eksik olmuyor. İçinde arasıra yeşil küçük güneşler yüzen gözleriyle kahverengi, kapkahverengi bakıyor. Saçları simsiyah. Orta boylu.

"Ben de ne kadar Alman'sam, Alman'a benziyorsam," diye bir kahkaha atıyor. "Hep göklerde yaşadım ben. Önceleri pa-

raşütçüyüdüm, sonra para kazanmak için cam-siliciliği yaptım, şimdi de cam-silicisiyim ya. Anlayacağınız, benim işim uçmak. Her anlamda.”

Dolgun dudakları, hafifçe üstüste binmiş beyaz, uçları tırtıklı üst dişleriyle çocuksu gerçi, ama mantarını dişleriyle söküp çıkardığı şarap şişesini dikerken, kompartımandakilere uzatıp paylaşıırken, yetişkin düpedüz.

“Türk tütününü sarı mıdır siyah mı? Ya şarapları? Boğaz, dedikleri kadar güzel mi sahi? Hiç yolum düşmedi oralara. Belki gelecek yıl...”

İhtiyar kentlerin hiçbirinde uzun süre konaklamamış; denizleri, dağları bile yalnızca gökten – şöyle bir geçerken – görmüş, hiç kısıtırılmamış bir yeryüzü serserisi o. Yaşamak, gitmek demek onun için. Yeryüzü, iki deniz arasında bir nokta demek, iki kent arasında bir istasyon.

Ne boynunda ne parmaklarında takı var. Bir madalyon, bir haç bile. Oysa bir ara, annesinin Katolik olduğundan söz etmişti. Hiçbir fazlalık taşımıyor yanında.

“Verdiğiniz nefis sigaraya karşılık şu şarabı almaz mıydınız? Demin içtiğimizin aynısı. Beğendiniz galiba. Özür dilerim, ‘karşılık’ demeyecektim, onu demek istemiyordum, İngilizcem pek iyi değil de. Benim size armağanım olsun. Yani gideceğiniz yer yakın nasılsa, taşımaya değer.”

İkinci Cemre

Kompartımana girdiğinde o yoktu, arkadaşı da. Koltuklardan birinde üç şişe şarap duruyordu, iki paket de Gauloise, o kadar. Tek ipuçları bunlardı ve sen o vagonu seçtin. Küçük yolculuk çantayı, fazla yer tutmamasına özen göstererek koltuğun üstündeki fileye yerleştirdin. Sonra bir köşeye ilişip gözlüğünü taktın, elindeki dergiyi okumaya başladın, hanım hanımcık, orta yaşlı bir kadın gibi. Neden? O kompartımanı seçmişken?

En iyisi on üç yaşına dön evet. O yaza. Ailece kaldığınız otelde, hani bir garsona sıırıslıkla âşık olmuştun; kitaplarda, filmlerde örneklerini bol bol gördüğün, yıllar sonra genç bir kadının fo-

toğraftaki yüzünde okuduğun o kara-tutkuyla. Ama bu duygunun geçici olduğunu o yaşta bile biliyordun, seziyordun, sonuçlarını da. Ailene ya da sınıfına ihanet etme isteğinle birleşmiş, kaynaşmış olabilirdi duydukların. On dört yaşından sonra, tutulduklarına hep anlayış sevecenlik ve dostlukla yaklaşmayı öğrettin kendine. Yaz geceleri, sevdiğinle sevgilisinin en az yirmi adım ötelerinde yürüyüşlere çıktın. Onlar öpüşürken bir bahçe duvarına ilıştin, bekle-din, yaz gecesinin, yaz göğünün tadını çıkardın. Yalnız denize gerçekten âşık olabileceğini ve bu sevginin süreceğini düşündün, mutlu oldun. Bir özveri değildi sandığın gibi, incinmekten korkuyordun aslında, tutkularının gem tanımazlığından.

O zaman –bunu kavradığında yani– geçmişinden kalan, öz-geleneğinin vazgeçilmez parçalarını –yatağın, sevdiğin bir saat, bir sürahi– uyarıcı bir ayrıntı olarak taşıdın yanınısıra. Her yeni eve, her yeni güne. Ve günlerle evleri tekdüzeleştirdin.

Doğru söyle! İniş çıkışlarından korktuğun için mi hep elele yürütmeye çalıştın 22 yaşının Münihli bağımsızlığıyla 32 yaşının Mardinli kalebentliğini?

Ama trendeki genç adamla –Belçika’daki sen’le– birazdan açılacak kırları gözlemek üzere sahanlığa çıktığında, çoktandır unuttuğunu sandığın, adını koyamadığın bir şey yokladı tenini. Kendine ne kadar sağlam bir duvar ölersen ör, hep bir gedik bırakıyordun. Bunu anlamak işine gelmemiş olmalı ki gözlerini pencerenin dışına, kırlara diktin, yanındaki genç adamdan kaçırdın. Onun, seni çok eskiden tanıyormuşçasına bedeninin en duyarlı noktalarına takılan tutkulu bakışlarını görmezden geldin.

Ne hakla? Kaytarma! Birlikte tren burjuvazisinin katı kurallarını çiğnememiş miydiniz? Zincirleme sigara tüttürerek, şişeden şarap içerek? Hani dostluk her şeyden önde geliyordu?

Sen sanki o kompartımana *öyle birine* rastlayacağını sezdiğin için girmemiş miydin baştan?

“Yalnız siz yaştaki kadınlarda görülüyor bu duruluk, bu yumuşaklık” dedi sana. “Biliyor musunuz, bazen, yani arasıra, uzun yaşamak istiyorum.”

Uzandı, saçlarını okşadı senin, çenenin altında duran, cama yaslanan, sol elini tuttu, hafifçe öptü. Titreyen parmaklarıyla yeni bir sigara yaktı.

Bu trenden hiç inmese miydin? Yine yollara düşse miydin? Yüzünden bocalamanı okudu.

“Ben de,” dedi, “ben de özgürlüğüme tutsağım.”

* * *

Yaz sonunda pırlıl pırlıl bir öğleden sonra –gerçi bu kentin gökdelenleri ışığı sokaklara koyvermez, hep alacakaranlıktır ortalık; rıhtım boyundaki vinçlerin uğultusu, şileplerin düdükleri, rıhtımın paslı kokusunu getiren rüzgâr olmasa, dünyanın dışındadır– bir bankanın yeraltına inen zemininde, işinin başındaydı yine. İlk bakışta kişiyi ürküten dev bir zenci kadın. Kötü beslenmekten gözlerinin içi bile sararmış, elmacık kemikleri içe göçmüş, et ve yağ yumruları gelişigüzel fırlıyor bedeninden. Günişığı, lambaların ışığında daha da sarı, daha da kara, daha da iri görünüyor. Belki de o yüzden duvarı boydan boya kaplayan aynalara hiç gözatmıyor.

Baktıkça alışılıyor çirkinliğine, ürkütücülüğü kalmıyor. Dev bir bekçi o. Yeraltının bekçisi, Şikago’nun, yeraltına sızan kanların, kirli paraların, lağımın bekçisi. Elindeki koca süpürgeyle süpürüyor boyuna, bir an boş durmuyor, hortumu taşlara tutuyor.

Helaya gelenlerin çoğu zenci kadınlar. Abartılı boyanmış, abartılı giyinmiş yeni kuşak Amerikan zencileriyle, onun kadar yaşsız, onun kadar hantal ve yoksul eski kuşak. Onlar çişe giderken çantalarını yanlarına almıyorlar. Ortalıkta bırakıyorlar, aynanın önünde. Ve çıkarken bir kere olsun bakmıyorlar aynaya. Uzun uzun süslenen gençleri küçümsemeyle karışık bir nefretle süzüyorlar.

Dev zenci, bir yontu gibi duruyor doğrulduğunda. Sanki dünya yaratılaliberi burada o, kıyamet gününden sonra da burada olacak, helaları yıkayacak, kâğıt mendillerle havluları değiştirecek, yedekleyecek, yerlere su tutacak, köşe-bucakta kalan kirli pamukları, buruşturulup atılmış tuvalet kâğıtlarını, pislikle dolup taşan çöp sepetlerini boşaltacak.

Atalarından biri, Afrika'dan köle gemileriyle getirilmiştir. Güney'e, sonra kimbilir hangi beyaza satılmıştır. Onun pamuk tarlalarında çalışmış, ondan melez bir yazar peydahlamış, kendi çocuğuna süt ninelik, dadılık etmiştir. Tekerlemeler, ninniler, blues'la onu oyalamıştır.

Yakın bir geçmişte –II. Dünya Savaşı'ndan sonra– babası, azat edilmişliğin tadına varmak ve yeni bir köleliğe sürüklenmek üzere Batı'da bir iş bulmuştur –Batı'da çünkü bu ülkenin Doğu'su hemen Batı'ya açılır.

O da işçi bir zenciyle evlenmiştir bu sanayi kentinde. Bir sürü çocuk doğurduktan sonra ninnilerini, şarkılarını, kendi sözcüklerini unutmuştur. Kocasına, ailesine destek olmak için, bin güçlükle, hela-bekçiliğini elde edebilmiştir bu kocaman, çelik yapının. Kızlarından biri, yandaki bir lokantada garsonluk yapmaktadır. İşten eve dönerken, uğrayıp onu da alır, gece vardiyası yoksa. Kimseye güvenmez çünkü: Ne zencilere, ne beyazlara.

Belli aralarla yerlere kâğıtlar seriyor. Bembeyaz, pırıl pırıl kâğıtlar. Zemini kurutmak için. Sonra süpürgesiyle, kocaman farasıyla süpürüp atıyor onları, kentin kirini-pasını; yazkış.

Üçüncü cemre, toprağa düşer. Yaz gelmiştir.

Üçüncü Cemre

Onu sevdin. Anlad. Şikagolu sendi o bir bakıma.

Ama sana hiç yüzvermedi, bir beyazdın ne de olsa. Rengini gururla taşımak zorundaydı. Onu anladın.

Yerlere serdiği kâğıtlara, senin dokunmaya bile kıyamayacağı, bir gün hiç kimsenin dolduramayacağı o ıslıl ıslıl kâğıtlara neden için yanarak baktığını, onlar ıslanıp dağıldıkça neden gözlerinin dolduğunu anlayamadı. Oysa, sizi birleştiren en önemli bağ buydu.

Yazılamayacak şöyle bir öykü sözgelimi:

Eminönü Meydanı'nda, takım elbise giymiş, köstekli saat takmış, fôtr şapkalı bir memur emeklisi birdenbire yere yığılsa, özel eşyaları – geçmiş– kimlerin elinde kalır?

İbrikli çakmağıyla deri cüzdanı; ilk kapanın. Sonraları, tel gözlüğü ve cebindeki iki kahverengi aile fotoğrafıyla birlikte bitpazarında bir tezgâhta sürer.

Serkisof saatiyle enfiye kutusu; önce Kapalıçarşı'daki bir antikacıda, sonra, Beyazıt Meydanı'ndaki sergiden aldığı bir "Paşa ve Karısı" fotoğrafını salonun başköşesine asıp kendine bir geçmiş edinmeye çalışsan bir yeni zenginde.

Ama bu adamın yaşamında mutlaka daha ötelere gidecek, yayılacak birtakım bilmediğin ayrıntılar da vardır, demiştin kendine. Şu dağılan kent gibi: işporta tezgâhlarında, el arabalarında sergilenen bir kartpostal yağmuru, gözde şarkıcıların, oyuncuların fotoğrafları, ithal malı aspirin, kontrol kalemi, bıçak, jilet ve prezervatifler arasında.

Boşuna, diyor sanki Dev Temizlikçi, hepsini ben süpüreceğim ya sonunda. Islak zemine, kullanılmamış, kullanılmayacak beyaz kâğıtlar sereceğim. Hepiniz gittikten sonra ben yine varolacağım burada. Sakın bu gereksiz ayrıntılardan bir bütün yaratmaya çalışma. Ben haklıyım.

Yıllar sonra bakıldığında, irkilinecek.

KÜÇÜK KÖTÜLÜKLER
•
BOL BUZLU BİR AŞK LÜTFEN!
•
YAZ ŞARABI

Küçük Kötülükler

A.C'ye

1.

“Aaa! Bizim Nurten olamaz!” diyeceksin kapıya bakarken. Önündeki masada her zamanki gibi arabanın anahtarları, altın çakmağın, altın sigara tabakan. Boynunda, kulaklarında, parmaklarında ısı ısı takıların. Üstünde, günün her saatinde simler, boncuk işlemeler. Dudaklarında, yerli yersiz kullandığın ecnebi sözcükler. Yüzünde, telefonda konuşan birinin yüzündeki o boş gülücük. Bunlar zırhların senin. Güvensizliğinin.

Seni şu uzaklıktan izliyorum. Yarım saattir gözün kapıda, yarım saat önce buluşacaktık. Telaşlandın. Kocanın soyadının bilinmediği yerlerde hep telaşlanırsın böyle. Ama biliyorum, gitmeyeceksin, biraz daha bekleyeceksin, zorundasın. Bu kadar çok yanmamalısın, böylesine sıkı perhizlere girmemelisin. Boynun kırışmış, baksana, kollarındaki etler sarkmış zayıflıktan. Güneş, şu ipeklerin güderilerin altında gizlenen aslını –naylonu– fena halde eleveriyor.

Sevgili Semra,

Bu mektubu alınca ne şaşıracaksın kimbilir. Görüşmeyeli ne kadar çok oldu, değil mi? Esti işte, şeytanın bacağını kırayım dedim. Salı günü saat beş buçukta kulübe gelsene. Bir şeyler içer, eski günleri anarız.

*Sevgiyle
İnci*

Not: Önemli değil ama o gün doğum günüm.

2.

— Aaa! Bizim Nurten olamaz!

Ama kapıdan ürkek adımlarla giren, danışmadaki adama bir şeyler soran, sonra da masaya doğru yürüyen kadın Nurten gerçekten! Nasıl olur? Nurten'in böyle bir kulübe gelmesi düşünülemez. Şey bakımından. Yine de belli etmemeliyim. Zaten allahtan şeyi belli olmuyor. Doğru dürüst giyinmiş. Şu klasik etek-cekete modası hiç geçmez zaten. Bluzu ipek olamaz, ponje gibi bir şey ama ipektir belki, bu manikürcüler iyi kazanıyorlar, hiç boş kalmıyorlar, yüz lira senden, iki yüz benden.

— Hoşgeldin Nurtenciğim. Nereden çıktın kız?

— Hoşbulduk Semra abla. Nasılsınız?

— Otursana.

Bir türlü şu ezikliği atamadı üstünden Nurten.

— İnci abla nerede?

— Sen de mi İnci'yle buluşacaktın yoksa?

Bir tedirginlik.

— Dükkâna telefon etmiş geçen gün. Ben müşteriye gitmiştim, haber bırakmış. Kulübe gelsin altı sularında Salı günü demiş.

En iyisi doğum günü konusunu Nurten'e hiç açmamak. Belki... Belki Mahmut haklı. Doğum günü bahanesiyle... Fırsatı kaçırdığını anladı İnci. Ama geç artık. Piyasa altüst. Geçen yıl olsaydı konak karşılığında iki kat verecekti Mahmut. Şimdi en çok bir kat verebilirmiş. Keşke onu dinleyip şu glayöllerini alacağıma bir kaktüs alsaydım. Hem taşınması kolay olurdu, hem daha çok dayanırdı.

— Saat kaç oldu Semra abla?

— Altıyı biraz geçiyor. Trafik yüzünden gecikmiştir. Kız bari biz bir şeyler söyleyelim. Ne içersin?

— Bilmem ki. Bir cin-tonik içeyim.

1.

Tam o sırada garson bir viski ve bir cin-tonikle çıkagelecek.

“Semra hanım?” diye soran bakışlarla ikisinin yüzünü inceleyerek, hangisi olduğunu kestirmeye çalışarak.

— İnci hanım aradı demin, biraz gecikecekmiş. Özür diliyor. Semra, “Oh!” diyecek içinden.

Nurten tutuk. Bu çevreye alışık değil. Zengin, seraserpe kadınlar son moda mayolarıyla, bellerine doladıkları alacalı ipek şallarla şezlonglara uzanmışlar. Yüzme okulunun öğrencileri girdince boşalan, kendilerine kalan havuzda şöyle bir ıslanıp geliyorlar arasına, Nurten, tırnak cilalarını inceliyor; en son Avrupa renkleri, dükkâna gelmedi bunlar daha.

Havada mazot kokusu. Deniz, kurşun renkli bir alaşım.

Nurten cinini yudumlarken, korkusunun biraz seyreltiğini kavrayacak. O anda aklına düşecek: “Neden buraya çağırdı ki beni İnci abla?” Sorunun yanıtını bulmaya, yani geçmişini anımsamaya çalışacak. Önce o soracak: “Neden?”

Rumelikavağı vapuruna İnci ablayla birlikte bindiklerini. Çayla simit. Aynı mahalleden. Yalnız İnci abla kıyıda, iki katlı, bahçeli bir evde oturuyor. (Semra abla, Nurten, Güler, Oya abla “konak,” diye alay ediyorlar). Nurten’se daracık bir yokuşun tepesinde, kulübemsi bir evde.

Yoo kötü çocuklar değiller. Oturdıkları evler bir örnek sayılabilir. Girişteki serin taşlıkta pabuçlar, terlikler, tokyolar. Oturma odasında sedirler, minderler; ev büyükçeyse, bir oda daha varsa, perdeleri çekili, kanepeleri, koltukları beyaz örtülerle korunan konuk odası, büfenin üstünde gümüş çerçeveli aile fotoğrafları, radyonun üstünde işlemeli örtü. Esnaf, memur aileleri çoğu.

Sonraları neden yalnız bizim evin camlarının kırıldığını, bahçedeki çiçekleri kimin yolduğunu öğrenince de kızmayacaktım. Ev, usulca çöküyordu zaten. Piyanomu satmıştık, artık evlere derse gidiyordum. Onlar haklıydılar. Yani “Neden?”in yanıtı tam bu değil. Belki bir parçası yanıtın.

3.

— Şu Güler abla değil mi?

— Güler ya, diyor Semra.

Daha, ısmarlanmadan gelen viski ile cinin şaşkınlığını atlatamadı ki.

Güler koşarcasına geliyor masaya doğru.

— Merhaba Semra, merhaba Nurten. İnci nerede? Gelmedi mi yoksa?

— Gecikecekmiş, telefon etmiş, garson söyledi.

— Aman aman geciksin, başka bir şey olmasın da.

— Ne demek istiyorsun Güler abla? diyor Nurten, yüreğinde hafif bir çarpıntıyla.

Güler her zamanki Güler. Ya kot pantolon ya Hint sarisi, ortası yoktur. Ama hep sert öğretmen tavrı, o hiç değişmez.

— Bilmem size söylemem doğru mu. Yani İnci ağır hasta da.

— Olamaz! diye haykırıyor Nurten. Nesi varmış?

— Ur gibi bir şey. Daha, kesin bir şey bilmiyoruz. Sonucu bu hafta alacaktı. Mektubunda dediğine göre...

Semra, durumun ciddiliğini unutuyor birden:

— Ayol siz mektuplaşıyor muydunuz?

— Böyle konularda şaka yapmak tuhaf geliyor bana doğrusu, diyor Güler sert bir sesle. Kaç yıllık dostuz hepimiz. Yani Melih'in İnci'nin eski kocası olması neyi değiştirir?

— Canım şu ağır havayı dağıtmak için söyledim, diyor Semra kıpkırmızı kesilerek. Melih nasıl sahi?

— İyi, sağ ol. Ya Mahmut Bey?

— O da iyi. Bilseydi burada olacağını selam söylerdi. Bilirsin çok sever seni, diye yaranıyor Güler'e.

— Melih de ben de çok üzülüyoruz İnci'nin durumuna, diyor Güler. Bu hastalık amma yaygınlaştı. Düşünün, bir de parasızlık. İlaçlar ne kadar pahalı. Tabii Melih'le ben gerekirse...

— Konağın bir odasına sığışmış diye duydum, diyor Nurten. Öbür odaları öğrencilere kiraliyormuş. Bir türlü fırsatını bulup yoklayamadım. Oysa zamanında bana...

— Zamanında Mahmut'un dediğini dinleseydi bu sıkıntılara katlanmazdı şimdi, yazık valla, diyor Semra ve o anda onun,

“Neden?”i biçimleniyor: Neden burada? Neden üçümüz? Gerçi Mahmut biraz fazlaca üsteledi. Tanıdığı komisyoncuları yolladı boyuna neler söyleyeceklerini, konağa önerilecek değişik fiyatları bir bir ezberletti ama hep İnci’nin iyiliği için tabii...

Herkesin gözü saatinde. Nedense hiçbirisi kalkmıyor. İlk giden olmak istemiyor.

1.

Tam o sırada garson gelecek. İçkilerinizi tazeleyecek. Bir cintonik, bir viski bir de konyak. Gevşeme sandığınız bir gerginlikte içkilerinizi içeceksiniz, sizi birbirinize bağlayan küçük düşmanlıklara içeryerek. O gediksiz cepheye.

Size bakarken bir sigara daha yakıyorum. Kuşkularınızı açığa vurmadan sessizce düşünüp duruyorsunuz. Patlamanıza yarım saat var, öyle zamanladım. Bu iğreti suskunluk ondan. Nurten sözgelimi, evine geciktiğini düşünüyor. Daha yemek yapacak. Hem garson habire içki tazeliyor, diyecek kendi kendine. Bir içki kaç lira burada acaba? Ama İnci abla hesabı bize ödetmez.

Önceleri yoksulluktan kurtulmak için sarıldın paraya Nurten, bir ölçüde haklıydın. Ama bakıyorum hâlâ, bir gün asla harcamayacağın o parayı biriktiriyorsun. Para harcamak, azar azar ölmek demek senin gözünde.

“Gerçekten çok zarif kadındır İnci,” diyecek Güler. “Hepimizin hangi içkiyi sevdiğini aklında tutmuş, baksanıza.”

“Yaa,” diyecek Semra, “çok.”

“Hem de o parasızlıkta,” diyecek Nurten.

Köprünün ışıkları yanıyor.

Hepinizin içinde ne-de-olsa-arada bir-bir-insan sıcaklığı.

Bari sen yaşasana şu akşamı Güler. Daktilo sesinden, işyeri uğultusundan uzak, nasıl tertemiz bir akşam saati bak. Sana bir tekbaşinalık, bir özgürlük duygusu vermiyor mu? Yalan söyleme. Eve koşup kızartmalara ve salatalara boğulmadan önce yaşa şu akşam saatini. Nasılsa öleceğimden korkuyorsun, o yüzden de ben gelmeden yerinden kalkmayacaksın.

Acımaya yakın bir duygu kaplıyor içimi. Genç kızlığının en güzel günlerini beni kıskanmakla geçirmiştin. Melih'ten ayrılmaya, tek başıma yaşamaya karar verdiğimde beni kışkırtmak istedin. Melih'le ilişkimizdeki göstermelik saygıya kanan tanışların gözünde "patronunu ayartan sekreter" olmayı bile göğüsledin boşuboşuna. O güne kadar özenle yaratmıştığın sert öğretmen imgesini yıkmaktan kaçınmadın. Kot pantolonlu çalışan kadınla uzun etekli ayartıcı dişi arasında bocaladın durdun hep. Ben çocuk istemiyordum diye hemen bir çocuk doğurdun. Nasıl acı çekmişsindir kimbilir. Ola ki evliliğindeki bütün pürüzleri, suskunlukları, ilgisizlikleri Melih'in hâlâ bana âşık olmasına bağlıyorsa. Bilmiyorsun ki Melih...Yani sen olmasan bir başkası olacaktı. Bu akşam yavaşça su yüzüne çıkan bu gerçek, fena yaralıyor seni. Çünkü en önemli ipucu sende: hastayım, parasızım, biliyorsun. Ölersem seni yavaşatan "nefret" de kalmayacak geriye. Bir çocuk -Melih'le, ayaklarına dolanan çocuğun kalacak yalnız. Diyorum ki, bırak düşünmeyi, yaslan şöyle, yanlış anımsamıyorsam en sevdiğin içkiyi, şu konyağı iç.

Geçen sabah başladı galiba. Uyandığımda üşüdüm. Havaya geçici bir Eylül soğuğu değmişti. Çaprazlama, ürperten bir esinti.

Hemen siyah hırkamı aramaya koyuldum. Dolabın gözlemini karıştırdım, yoktu. Yatağın üstüne saçılan kışlıklara, kazaklara, eteklere baktım. Hepsi eskiydi. On yıllık falan. O zaman on yıldır kendime hiçbir şey almadığımı, ısrarlamadığımı, armağan etmediğimi düşündüm. İşin daha da kötüsü, siyah bir hırkam hiçbir zaman olmamıştı. Neyi arıyordum? Eski mektuplarla fotoğrafları da döktüm yatağın üstüne: işte bütün geçmişim ortadaydı, gözlerimin önünde. Elyazım gitgide ölmüş anneminkine benziyordu. Eski fotoğraflarda hepinizi yenden gördüm.

Bir koku çarptı burnuma. Yoo naftalin gibi sıla özlemi getiren bir koku değildi. Kekre, nemli, sentetik bir kokuydu. Nereden geldiğini anlamak için evde dört döndüm. Yüklüğe, mutfak dolaplarına baktım. Bir fare ölüsü bile yoktu. Belki de benim bedenimden yükseliyor bu koku, diye düşündüm.

O sırada kapı çalındı. Yeni bir emlak komisyoncusu. Mahmut'un ezberlettiği üç aşağı beş yukarı aynı sözcüklerle, beni yine konaktan vazgeçirmeye çalıştı. Konağı bir müteahhite verip şöyle derli toplu bir kata geçmem ne kadar akıllıca olacakmış, bahçe bakımsızmış, böyle eski evlere bakmak çok pahalıya patlıyormuş artık.

Onu savdıktan sonra, hayır, diye düşündüm, kentten yükselen faiz kokusu da değil bu; mutlaka benimle, benim bedenimle ilgili bir şey. Neden olmasın? Yıllardır, caddelerine, ara sokaklarına, insanlarına, odalarına, meyhanelerine, sinemalarına, kedilerine, denizine, sizlerine gittikçe yabancı düştüğüm bu ihtiyar kentle birlikte çürüyüp olamaz mıydım?

Urun öldürücü olduğunu hiç sanmıyorum Gülerciğim, doğum günümün bana bir yıl daha yaşama güvencesi verdiğine nasıl inanmıyorsam sevgili Semra. Ama gerçekten doğum günüm bugün.

"İnsanın üç günlük ömrü kalsa ne yapar." Bu soru aklıma gelince Oya'yı anımsadım. Evi altüst ettiğimden, bazı kitapların tozlarını da almaya başlamıştım. Şöminesinin yanındaki yazı masasından dünyayı yöneten, işin daha da tuhafı, okurlarını da buna inandıran Oya'yı. Yaşayan insanları yaşamaz roman, öykü kişisi kalıbına ustalıkla dökerek yargılayan, hiç katılmadığı olaylara kendince yorumlar getirmekten, bir inanç uğruna ölenleri ölenlerin ağzından eleştirmekten bile kaçınmayan cesur Oya'yı. Ona sorarsak, "İnsanın üç günlük ömrü kalsa," eksik bıraktıklarını tamamlardı. Bak bu doğru. "Hem ölüme yaklaştıkça," derdi, "İnsanın yüreği daha da insancıl duygularla, iyilikle dolup taşar." Amma gülünç!

Belki de ben, sizler gibi ince-kötülükler yapmadığım, geçmişimden ve hiçbirinizden bir şeyler yağmalamadığım, gerçek duygularımı açığa vurmadığım, varolmayan bir siyah hırkaya gizlendiğim için duyuyordum o kokuyu. Bu eksikliğimi gidermeye, bir süre yaşamaya karar verdim. Kalemle kâğıt şuracıktaydı.

Sevgili Oya,

Bu mektubu alınca ne şaşıracaksın kimbilir. Görüşmeyeli ne kadar çok oldu değil mi? Esti işte şeytanın bacağını kırayım dedim. Salı günü saat yediye doğru kulübe gelsene. Bir şeyler içer, eski günleri anarız.

*Sevgiler
İnci*

Not: Önemli değil ama sana pek alışık olmadığın bir öykü armağan etmek istiyorum. Senin de katılacağın bir öykü olacak.

4.

— Gelmeyecek herhalde, kalksak, dedi Semra. Ben sizi evlerinize bırakırım.

Bir an önce kaçmak artık, kurtulmak...

— Biraz daha beklesek, dedi Nurten. Belki bize söylemek istediği bir şey vardır. Bence...

— Bence o gelmeden önce biz konuyu şöyle enine boyuna bir tartışsak, dedi Güler. Ne olabilir. Açıkça konuşsak. Aldığımız mektuplardan başlayalım sözgelimi.

1.

Tam o sırada içeri gireceksin Oya. Yediye çeyrek kala.

“Aaa! Olamaz! Bizim Oya değil mi şu?” diyecek Güler.

Bol Buzlu Bir Aşk Lütfen!

F.S.F.'a

1.

Uyanır uyanmaz saatine baktı: on biri çeyrek geçiyordu. Uzun uzun ovuşturdu gözlerini. Başucundaki cep radyosuna uzandı. Her sabah yeni bir güne girebilmek, yaşamaya bir kere daha alışabilmek için yaptığı temrinlerdi: hemen saate bakmak, radyoyu açmak, bir sigara yakmak.

Vivaldi... İyi bir belirtge, diye düşündü. Gün iyi başlıyor gibi. Sonra önünde uzanan, uzayan zorlu günü nasıl geçireceğini, neler yapması gerektiğini anımsadı, sigarayı küllüğe bırakıp örtüyü başına çekti. Karanlığı dinledi bir süre. Kapalı perdelerden süzülen baharsonu güneşiyle yer yer yarılmış karanlığı. Bugünü bir başkası yaşasa ne olurdu sanki. Sahi günlerden neydi?

Yatağın çevresine yere saçılmış gazetelerin tarihleri Mayıs'ın bir Çarşamba'sında kalakalmıştı. Yanıbaşındaki tek kişilik yataktaki –geçenlerde eskiciden almıştı somyayı, gece yatısına kalabilecek bir dost çıkar diye, o gün Salı'ydı galiba– üstüste yığılı duran giysilerini gözden geçirdi: kışlık gömlekler, buruşuk bir keten takım, kot ve kadife pantolonları, artık kullanmadığı yığınla boyunbağı.

Hepsi eski ama iyi cins oldukları hemen belli oluyor. Bin liraya kıyıp aldığı yeni bir don, birkaç fanila. Naylonundan çıkarılmamış uçuk mavi gömleği görünce irkildi.

Bakındı. Duvardaki çivide, askısında duran kışlık takımın ceketindeki temizleyici etiketine ilişti gözü –daha bir dolap ayarlayamamıştı– demek kötü, kara düşler içinde geçen bu belirsiz sürede, yapması gereken işlerden bir bölümünü yapmıştı her nasılsa.

Ağzı pas içindeydi, zincirleme yaktığı sigaralardan hâlâ göğsü yanıyordu. Günü bulmak için telaşla fırladı yataktan. Yerdeki boşalmış şarap şişelerinden birine takıldı. Şişenin şangırtısı dayanılmaz bir gürültüyle yankılandı beyninde, sinir uçlarında.

Odanın ortasında dikelip dengesini bulmaya çalıştı. Bunun ucunu tuttu. Sokak kapısına gazeteler sıkıştırılmıştı: Perşembe'nin ve Cuma'nın gazeteleri. Gazete, sabah erkenden geldiğine göre bugün Cuma'ydı. Bu gerçeği kavrar kavramaz eli ayağı birbirine dolaştı. Dur, dedi kendi kendine, hemen telaşlanma bakalım oğlum. Serinkanlı olmak gerek. Önce çaydanlığı koydu ocağa. Vivaldi'nin umuduna sığınarak perdeleri açtı. Gök bulutluydu, hava serindi. Her şey yolunda gidiyordu galiba. Havanın kapaması için, yani kışlık takımını giyebilmek için gizli gizli nasıl dua ettiğini anımsadı. Dileği yerine getirilmişti işte. Çarşamba günü, yaz birden bastırmıştı, boğucu bir sıcak vardı. Peki Perşembe günü hava nasıldı acaba?

Duştan sonra, tıraş makinesine uzanmadan önce ellerinin titremesini önlemeye çalıştı, avuçlarını birkaç kere açıp kapadı, çenesini tuttu, aynaya baktı. Hiç de sandığım kadar fena değil, dedi, belli olmuyor, çayı içtikten sonra fırlar, köşedeki büfeden bir bardak portakal suyu ya da bol tuzlu bir ayran içerim, atarım bu bitkinliği.

Bitmeye yüztutan Avrupa marka tıraş losyonunun içine birkaç damla alkol kattı. Bir serinlik kapladı yüzünü. Mutfak masasında çayını içerken dirilmiş gibiydi. Raflara dizili irili ufaklı boş kavanozlara, nice zamandır el sürülmemiş cicili bicili baharat kutularına baktı. Neskafe kavanozunun dibinde yapışkan bir tortu duruyordu. Kederin süslü nesneleri, diye gülümsedi.

Daha tamtamına etkisinden silkinemediği bir çakır keyiflilikle, bütün bir Perşembe gününün yok oluşunu düşündü. Otuz yedi yıllık yaşamının ele geçirilemeyecek günlerinden biri

daha yalnızca. Siyah pabuçları, mutfak tezgâhının üstünde, pırıl pırıl duruyordu. Kendisinden başka kim koyardı ki oraya? Yaşamının bir Perşembe'sini hiç mi hiç bilmeden yaşamış olma duygusu hoşuna gitti birden. Sık aralarla bastıran coşkunuğu, çöküntüyü, hüznü, keyfi dengelemeye çabaladı. Bu arada bir şey –sözgelimi soğuk bir bira ya da sek bir votka– içmezse bu genel iyimserliğin bir süre sonra koyu bir karamsarlığa döneceğini biliyordu. Yine de, dedi, ne pahasına olursa olsun bugün ağzıma içki sürmemeliyim, bira bile. Öte yandan *onların* gözünde eskiden nasılsam, öyle olmalıym ki... Hafif delişmen. O zaman gerisi kolaydı.

2.

Sevgili Memet,

23 Mayıs Cuma akşamı, 69 mezunları olarak –anlarsın ya, yalnızca bizim çete– Şevki'nin Yeniköy'deki yalısında buluşuyoruz. Umarım yine atlatmazsın bizi. Zaten adresini bulana kadar canım çıktı. Altı sularında gel. Sevgiler.

Cevat

Mektubu okurken iyice ayıldı: Şevki'nin yalısının adresini bilmiyordu. Cevat'a telefon edip sorsa, yakışık almazdı. Amaca uygun düşmezdi. Aradan geçen bunca yıl boyunca onlarla, yani işleriyle-güçleriyle, yeni evleriyle, yeni ve eski karılarıyla, yeni ve eski çocuklarıyla, yeni katları, yeni yatları, eski kotralarıyla ilgilenmiş görünmesi daha doğrudu. Oysa onlar, kendisi hakkında ne kadar az şey biliyorlarsa, o kadar iyiydi, daha çok işine gelirdi. Cevat, adresini nereden bulmuştu acaba?

En iyisi, çiçeği Yeniköy'deki bir çiçekçiye yaptırmaktı. Cebinde kalan son on bin liranın yarısıyla. Şevki'nin yalısını çiçekçi bilirdi mutlaka. Giderken taksiye binmese de olurdu.

3.

— Hiç değışmemişsin, dedi Arzu, yine iki dirhem bir çekirdeksin.

Arzu, loş salonun taraçaya açılan kapısında durmuştu. Mayosunun üstüne ipek bir şal sarmıştı.

— Ne güzel çiçekler bunlar! Şu koca gözlü papatyalara bayıldığımı unutmamışsın. Kızım gel, çiçekleri şöminenin önündeki bakır çanağa koyuver. Şevki bak kim geldi! Ummuyordun, değil mi? Hem de tam zamanında geldi, eskisi gibi.

Milyarların güvencesiyle ılınmış loş salondan önce taraça sandığı yere çıktılar birlikte. Arzu kolundan tutmuş çeke-liyordu.

Şevki, karısının seslendiğini duymamıştı. Yüzme havuzunun yanındaki şezlongunda kaykılmıştı, gözlerini yummuştu. Başında bir gemici kasketi vardı. Bir eliyle bardağını sallayarak viskisinin buzunun erimesini bekliyor, öbür eliyle göbeğini sıvazlıyordu.

Karısının yaklaşan sesiyle sıçradı yerinden.

— Aman efendim! Kimleri görüyoruz aramızda. En sonunda gelmeye karar verdiniz beyefendi, bize onur verdiniz. Sizi şöyle alalım. Şaka bir yana, mayonu getirdin mi? Getirdinse soyun hemen. Havuza daha giremiyoruz ama güneşleniyoruz işte.

— Güneye tatile çıkmadan önce kışın beyazlığını atalım diye, dedi Arzu.

— Bu aralar sabahtan başlıyoruz, dedi Şevki. Karı-koca. Ufak ufak demleniyoruz. Zaman başka türlü geçmiyor.

— Soyunmak için geç artık, dedi Arzu hizmetçinin getirdiği çanaktaki papatyaları bildiğince yeni bir düzene sokarken. Ne içerdin? Birazdan esinti çıkar, merak etme.

— Hafif bir şey. Bir bira.

— Saçmalamasana sen! diye bir kahkaha attı Arzu. Seni bira içerken gözlerimin önüne getiremiyorum. Yaman içkicisindir sen. Kendime hazırlamıştım şu martiniyi, daha dokunmadım. İster misin?

— Sağol.

Güneşin son kırıntılarına karşı elini siper etti, gözlerini havuzun yeşilimsi, pürüzsüz mavisine dikti.

— Sen viskine buz ister misin Şevki?

— Koy bir tane be hatun! Yaşa!

Konuşmalardaki sıradan iğretiliğin altında yatabilecek gizli bir içtenliği yakalamaya çalıştı. Ne de olsa yakın dostlarıydı bu insanlar, bir zamanlar, bir şeyler paylaşmışlardı, ilkenliklerinde. Öbür konuklar gelmeden açılma mıydı onlara? Hiçbir şey gizlemeden. Bana iki yüz bin lira borç verebilir misiniz? O kadar. Günler boyu uydurduğu özürleri bir yana atarak. Daha yeni gelmişti ama, olmazdı. Biraz daha. Martinisinden ufak bir yudum aldı.

— Başka kimler gelecek? dedi.

— Sami ile Nilgün. Son anda bir aksilik çıkmaz da Nilgün çocukları eski kocasına postalayabilirse tabii.

— Sami yükü tuttu son yıllarda, dedi Şevki. İlaç şirketi yaradı. Ama o da göbek bıraktı benim gibi. Yabancı müşterileri ağırlamak önce hoşuna gidiyor insanın. Hele görüşmeyi öğleden sonraya aldın mı, bir ağırlık çöküyor adamlara, sıkı pazarlık edemiyorlar. Durmadan yiyorsun ama, perhiz falan hak getire. Yeter ki herifler alınmasın.

— Zenginliğin zararları, dedi Arzu buruk bir sesle.

Çiçekleri düzenlerken eğilip kalkıyor, şal sıyrıldığında, karındaki garip iz çıkıyordu ortaya. Bıçak izi gibi bir şey.

— Sen neler yapıyorsun bakalım? dedi Şevki. Sırım gibisin oğlum. Her gün bir saat koşuyorum deme bana.

— Pek iştahım yok, o kadar.

— Sedef de geliyor, dedi Arzu alaycı bir sesle. Seni görmek ister diye düşündük. Bilirsin ya, yoo bilmezden gelme şimdi, bir zamanlar...

— Suphi ne yapıyor?

— Çoktan ayrıldılar onlar. Sedef, Bodrum'da bir butik açtı. Çocuğuyla birlikte orada yaşıyor yaz-kış. İşleri fena değilmiş. Geçenlerde iş görüşmesi için gelmiş de, beni aradı. Yine seni sordu tabii. Ben de...

— Semra hanımla Mahmut bey geldiler hanımefendi, dedi hizmetçi kız.

— Buyursunlar, buraya getir... Memetçiğim, diye fısıldadı sonra, nefret edeceksin şu rüküş karıdan, aslında ben de nefret ediyorum ama n'aparsın, kocası Şevki'nin iyi müşterilerinden, Semra da bütün giysilerini Sedef'ten alır. İncikli-boncuklu, sim-

li şeyler. Arada kaynarlar diye düşündük, artık kusura bakmazsın. Şöyle başbaşa... Başka bir gün.

Gözlerinin elasından içten, sıcak bir dalga geçti. Yıllar önce bir gece başbaşa deniz kıyısında yürüdüklerini, dertleştiklerini, gelecekte neler umduklarını birbirlerine anlattıklarını anımsatan bir bakış.

Neyse ki kapıya doğru giden Arzu'nun sesi birden değişmişti.

— Hoşgeldin Semra, Mahmut bey hoşgeldiniz. Şöyle geçsenize. Sizi tanıştırayım.

— Mevsimi erken açmışsınız, dedi Semra, yüzme havuzuna, rahat şezlonglara, renkli şemsiyelere bir göz atarak. Biz daha hiç giremedik.

Pembe ipek giysisiyle, başındaki pembe saçbandıyla, o sere-serpelikte, itelenerek sahneye çıkarılmış bir müsamere çocuğunu andırıyordu.

— Nasılsın Mahmutçuğum dedi Şevki. Geçsene şöyle. Rahatına bak. İşler nasıl?

— N'olsun Şevki, bildiğin gibi, piyasa durgun.

— Bu akşam iş konuşmak yasak, dedi Arzu şirin bir gülücükle. Ne içerdiniz? Oturmadan getireyim.

— Ben bir viski alayım, sodayla, dedi Semra. J.B. var mıydı? Son zamanlarda bayılıyorum viski olayına, bayağı alıştım. Mahmut gibi acayip viskicinin yanında yaşaya yaşaya...

— Yapma be hanım! Aile sırlarımızı faş ediyorsun yine!

— Biz de aileden sayılırız Mahmut bey, dedi Arzu gözlerini Memet'ten kaçırarak. Şurada biz bizyiz.

Karı-koca, bir ağzıdan çınlamalı, yapışkan bir kahkaha koyverdiler.

Yeni burjuvalarımız gençlik argosuyla ağdalı Osmanlıcayı karmakarışık kullanmaya ne zaman alıştılar? Yoksa yalnız o mu yadırgıyordu bu tarihsiz konuşma biçimini?

Semra, Mehmet'in içinden geçeni yarım yamalak okumuşa benziyordu:

— Mehmet bey ne işte *çalışıyorlar*? Daha önceki toplantılarda hiç görmemiştik de.

— Mehmet bizim kolejden arkadaşımız, diye atıldı Arzu. Eski dostlarımızdan. İçimizde en yetenekli oydu.

— Son olarak da radyoda bir müzik programı hazırlıyordum, dedi Memet. Ne yazık ki televizyonun en sevilen dizilerinden birine denk geliyordu saati, belki dinlememişsinizdir hanımefendi.

— Arada birkaç kelepirci yalı, konak falan düşmüyor değil, diyordu Mahmut bey. Gözün hep açık olacak. Dört buçuğa, beşe el değmemiş kıyılarda arsa da bulunuyor. Köylü uyanmadan kapmak gerek. Sizin kooperatif işi ne oldu sahi? Zamanında teslim edebilecekler mi?

— Bilmem. Son taksidi de ödeyemedim, ilgilenecek zamanım olmadı, dedi Şevki. Geçen hafta sonu, teknenin motoru bozuldu. Bir tane kıçtan takma aldım, onun derdindeydim.

— Kızım, şalımı getirsene içerden! diye seslendi Semra hizmetçiye.

— Serinlik çıktı, dedi Arzu içkileri dağıtırken, isterseniz içeri geçelim yavaş yavaş.

Hizmetçi kız, simli siyah bir şalla göründü.

— Cevat bey geldi hanımefendi. Telefonda da sizi istiyorlar.

— Hayatım, oturmadan bir kaset koyar mısın? dedi Şevki. Şöyle iyice ağlamaklı bir şey olsun da içimiz açılsın. Şaka makas ben de alışıyorum o tür müziğe.

— Mahmut'çuğum bayılıyor, dedi Semra. Mehmet bey de müzikçiymiş baksanıza.

— Memet'in o tür müziği sevdiğini sanmam, dedi Arzu araya bir sınır koyma çabasıyla.

Memet, bir dikişte bitirdi martinisini:

— Ben rakıya dönüyorum Arzu.

— Gelirken getiririm canım, dedi Arzu.

— Arzu'yla gerçekten çok eski dostsunuz galiba, dedi Semra alçak sesle.

— Evet çok. Ama uzun süredir görüşemedik. Buralarda değildim.

— Yaşanır bir ülke olmaktan çıktı canım burası, dedi Semra. Biz de ilk fırsatta kapağı Avrupa'ya atıyoruz. Kızımız İsviçre'de okuyor da.

4.

İyi ki boş bulunup Şevki'ye açılmadığını düşündü rakısını hızla içerken. Oğlunun nafakasını iki aydır yollayamadığını nasıl söylerdi onlara? Mektubu aldığı günden bu yana yalanlar tasarlamakla geçirmişti zamanının büyük bölümünü. Oyunun kurallarına uygun düşecek şık yalanlar bulmalıydı. Sözelimi Şevki'ye, oğluna doğum günü için mini bir müzik seti almayı düşündüğünü, ne yazık ki bir müşterisinin verdiği çekin karşılıksız çıktığını söyleyebilirdi. Hem de en güvendiği müşterilerden biri. Ya da yoğun bir çalışma gününden sonra bir de saate bakmış ki beşi çoktan geçmiş (bunu yolda düşünmüştü) bankalar kapalı. Pazartesiye kadar... Şevki, reklam şirketinden ayrıldığını bilmiyordu nasılsa.

Ama ona bakarsa Mahmut bey de Doğancılar'daki babadan kalma iki katlı evini çoktan sattığını bilmiyordu. Mahmut gibi adamları iyi tanırdı. Zengin dostlarının evinde tanıştıkları kişilerle özel bir dostluk kurmaya can atarlardı, hele o kişi sanata azıcık bulaşmış biriye. Çevrelerinde paralarıyla sağladıkları güveni, bu tür aykırı dostluklarla sağlardı. Diyelim ki Doğancılar'daki konağı satmak istiyor ama alıcıya tok görünmek için önce birikmiş vergi borçlarını kapamak zorunda. Önemli bir meblağ değil de, zaten olsa şimdiye kadar çoktan... Salonun bir köşesinde kıstırıp, anlarsınız ya Mahmut bey... İş Pazartesi bağlamam gerek, ama sizin daha iyi bir öneriniz varsa, tabii... Nice anılar barındıran bir evin bir yabancıya gitmesi ne gönlü razı değil.

Rakıyı içince gevşemişti, kurduğu oyunu daha da abartmak için düşgücünü zorladı:

Sedef'e ufak bir kumar borcu olduğunu söyleyebilirdi. Kimse bilsin istemiyor. Aralarında kalsın, hele buradakiler asla duymamalı. Ne de olsa ikisi eski dostlar. O yüzden önce Sedef'e açılmayı düşündü zaten. Ama bu kendisine bir ders olsun. Çevre, eski çevre değil. Bir daha iki yüz bin lira için durmadan kafasını ütöleyenlerle asla kumar masasına oturmayacak. Dış görünüşe kanmamak gerek.

5.

— Nerelerdesin oğlum? dedi Cevat, insan bir merhaba der.

— Dalmışım, kusura bakma.

Ayağa kalkıp sarıldı arkadaşına. Yüzme havuzunun çevresi boşalmıştı. Bir uşak, şezlongları kaldırıyordu. Birlikte salona girdiler.

Arzu oyuk yakalı, uzun etekli siyah bir elbise giymişti. Dudaklarını kopkoyu, parlak bir kırmızıya boyamıştı.

— Tabaklarınızı kendiniz hazırlayın çocuklar, dedi, dolma dışında hepsini kendi elimle yaptım. Sedef gelemiyormuş, konukları baskın vermişler Ankara'dan.

— Konuşun *kim* olduğunu hepimiz biliyoruz, dedi Semra. Bu kız uslanmayacak. Bu yaşa geldi, durulmadı bir türlü. Üzülüyorum ama elden ne gelir?

— Boşversene sen hayatım, her koyun kendi bacağından... dedi Mahmut bey.

— Öyle söylemeyin ama, dedi Arzu dudakları titreyerek. Sedef genç yaşından beri çalışıyor, bu işi kurana kadar, tek başına piyasada bir yer edinene kadar neler çektiğini hepimiz biliyoruz.

— Çalışmak var çalışmak var, dedi Cevat gevrek bir kahkahayla.

— Sen çocuk yetiştirmediğin için bilmiyorsun canım Arzu, dedi Semra hınzırca. Bir çocuğu doğru dürüst yetiştirmek nele-re mal oluyor.

— Senin çocuk annesinde mi kaldı boşandıktan sonra? dedi Cevat.

— Evet. Pazar günleri alıyorum, dedi Memet.

— Feride bankada mı çalışıyor hâlâ?

— Evet.

— Samiler de çok geciktiler. Gelemeyecekler anlaşılan, dedi Şevki.

— Hırlaşmışlardır yine, dedi Semra.

— Sen yazıp çiziyor musun yine Memet? dedi Cevat. Pek parlaktın okuldayken. Senin hep...

Dördüncü kadehi doldururken beyninin uğuldadığını ayırdetti. Burada ne işi vardı ki? Gittikçe bir çukura, bozbulanık bir çamura gömülüyordu. Bu insanları istese parmağının ucunda oynatabileceğine göre kendisi de onlar kadar iğrençti demek. Başarısızlığının suçunu onlara yükleyemezdi. Hepsı, üçüncü kadehte asıllarına dönmüşlerdi. Apaçıktı: Arzu, yalısını kaptırmamak için artık ödün vermek zorunda kalan bir aristokrattı. Semra hanım, şişman, uyanık bir mahalle dilberi. Mahmut, bir yapsatçı, bir emlak komisyoncusu. Şevki, vurdumduymaz bir işadamı. Cevat, hergele, zengin bir boştağazer. Bu toplantıda herkes baskımaşıl bir öykünün şablonuna tıpatıp oturmuş gibiydi. (Sahi Cevat'a yeni bir edebiyat dergisi çıkarmayı düşündüğünü söyleyebilirdi. Nasılsa Sami gelmediğine göre, onun için uydurduğu "yabancı bir ülkede zor durumda kalan bir sanatçıya gizli yardım kampanyası" yalanından vazgeçmesi gerekiyordu.) Kendisi kimdi peki? Para karşısında eziklik duymadığına göre boğazına kadar batağa saplandıktan sonra neyi kurtarmayı umuyordu ki?

Yüzüne su çarpmak için banyoya doğru yürüdü. Holde Arzu ile karşılaştı. Arzu'nun gözleri yaş içindeydi, dudak boyası ön dişlerine sıvaşmıştı.

— Bir dakika dursana, dedi, çok yalnızım. Bilemezsin nasıl yalnızım. Her gün bu kentle birlikte sözümona aydın bir kadının böyle süs köpeği gibi bomboş yaşaması ne gülünç değil mi? Düşünebilir miydin? Son günlerde, çocuksuzluğa bağlıyorum bu bunalımımı.

Hafifçe yalpaladı, Memet'in koluna tutundu:

— Seni nasıl sevdiğimi bilirsin. Geçmişimden bir sen kaldın. Bir çocuğum olsaydı belki... Şevki her gün biraz daha uzaklaşıyor benden, artık hiç konuşmuyoruz. Senin Feride ile aran nasıl? Konuşabiliyor musunuz?

— Gördüğüm kadarıyla bu evlerde çocuğa yer yok, dedi Memet. Böylesi daha iyi, inan bana.

— Belki de, dedi Arzu, belki haklısın. Gelirken bir konyak getireyim mi sana, rakıyla mı sürdüreceksin?

— Biraz ara vereyim de.

Koltuğuna otururken çevresindeki bulanık yüzleri bir daha gözden geçirdi. O bulanıklığın içinde somut bir Şey belirdi, üstüne üstüne geldi. Boyuna ertelediği, kaçındığı, rktğ bir Şey, bir konuşma, bir gün, bir Perşembe, yzleŐse belki korkularından, ezikliğinden kurtulacağı bir Feride. Açık konuŐsa.

— Bol buzlu bir aşk lütfen! diye seslendi içeri.

— mrsnz Memet bey valla, dedi Semra.

— Bakıyorum keyfin geldi, dedi Şevki.

— Ulan hiç deđiŐmemiŐsin, dedi Cevat.

Yaz Şarabı

“Karşınızdaki bir yabancı olmalıdır ki şimdiki benliğinizle onu daha iyi tanıyın, o da sizi tanıdıkça bilinmeyen olası-benliğinizin üstündeki perdeyi şöyle bir aralasin. Yabancı olmalı evet.”

J.B.’a

1.

Tanımadığı bu yeni bedeni elledi. Parmaklarını meme uçlarında, karnında gezdirdi, bacaklarını şiltenin üstüne iyice bastırarak yeni doğmuş bedeninin o anda uzlaşmaz gibi gelen iki yarısını birleştirmeye, bir bütün yaratmaya çabaladı. İlk sancının, ilk çılgının, yaşamaya adım atma acemiliğinin güçlüklerini, acılarını onunla paylaşmak istedi. Eski-karnı göçmüş, aşağılara çekilmişti. Ayak parmaklarındaki karıncalanma da olmasa, bedeninin alt kısmı tam bir uyuşuklukta, doygunlukta yüzüyor denebilirdi. Oysa burun delikleri, ağzı memeleri tetik ve oburdu.

Bu beden yattığı yatağı, altındaki çarşafı da anımsayamadı. Başını yatağın ayakucuna dayayarak yeni bir bakış açısı denedi; olmadı. Penceredeki iri çiçekli kalın perde, dışarıyı bütün bütüne örtüyordu. Yatağın ayakucunda kıpkırmızı vişnelerle benekli koyu mavi bir kimono vardı. İpekti. Çiçekli yorgan kaymış, yere düşmüştü. Çırılçıplaktı. Başucundaki sehpa da duran renk renk plastik çiçekler, büyük bir hışırtıyla açıldılar: Tamam, bütün bu çiçekler aracılığıyla önce bu odaya, sonra bu yatağa, sonra bu yeni-bedene,

bir soyunukluğa hapsedilmişim, diye düşündü. Hücresinin duvarları bembeyazdı. Kendine bakabileceği bir ayna da yoktu görünürde. Ne güzel, diye düşündü, artık hiçbir acı işleyemez bana.

2.

Öykücüsü, onu bir yaz akşamı, ansızın bastıran sağanağın altında otobüs beklerken bırakacağına, son anda caymış, o sırada Sosyal Sigortalar Durağı'ndan BMW'siyle geçen bir Bay'ın arabasına bindirmişti. Anımsadığı kadarıyla, Bay'ın üst dudağı bıçak kesigi gibi dümdüzdü, direksiyonun önünde küçük pusulalar, termometreler, rengi sararmış plastik biblolar, doldurulmuş küçük hayvancıklar vardı, arka camın içinde de renkli minderler, koltuğa atılmış bir deste anahtar, bir paket kolonyalı mendil, bir tornavida, askıda mevsimsiz, temizleyiciden alınma kara bir gabardin ceket. Yazarın dediğine göre, Ece, son anda, yanibaşındaki camın kepenginin indiğini sanmıştı. Son tümce buydu. Sonra yazar, yarattığı öykü kişisini korkusuyla bırakarak aradan çekilmişti. Ola ki kalemi elinden bıraktıktan ya da son sayfayı makineden çıkardıktan sonra bir daha hiç anımsamamıştı onu.

O günden bu yana iki yıl geçmişti. İki yıl boyunca Ece, kendisine öykücüsünün taktığı adla yaşamış ve uslu bir öykü kişisinden bekleneceği gibi yazarının saptadığı çizginin dışına taşmamaya özen göstermişti. Yani sabahları yine kedisini beslemiş, çiçeklerini sulamayı aksatmamış, koltuğuna kurulup gazete okuyarak olan bitenlere akıl erdirmeye çalışmış, gidilmesi gereken konserleri, sergileri, şenlikleri kaçırmamış, okuması gereken kitapları okumuş, eve hep zamanında dönmüş, kızını bekletmemişti. Şimdiyse.

3.

Kapı usulca tıklatılınca irkildi.

Bu yeni bedenin, bu yeni odanın dışındaki dünyayla karşılaşmaya, yüzleşmeye hazır değildi daha. Yorganı üstüne çekerek soyunukluğunu gizledi. Serinkanlı olmaya çalıştı:

— Buyurun, dedi, girin.

— Uyandırdım mı? dedi adam. Uyanmış mıydınız? Erken kalkmak istediğinizi söylemiştiniz de o yüzden...

Birden boşalan, bütün gözeneklerini tıkayan bir terle Ece, dün gece bu adamla bir şeyler yaşamış olduğunu, şu anda bu odada çıplak yatmasının da o şeyle ilgili olduğunuzu sezdi.

— Uyanmıştım, teşekkür ederim, dedi gizleyemediği bir öfkeyle, utançla.

Yorganı üstüne biraz daha çekecekken vazgeçti: gülünç!

Yabancı, perdeleri aralamış, ötede uzanan denize bakıyordu. Ta ötelerde puslu, yeni yeni aydınlanan göğün altında, kırmızı-lacivert bir gün çizgisinde adalar seçiliyordu. Karşılıklı susmayı sürdürdüler. Sanki konuşmalar bir şey, bir daha onarılmamacasına bozulacaktı. Bu tedirgin sessizlikle adamı inceledi Ece.

(Evet, öykücünün dediği gibi üst dudağı bir bıçak kesiğini andırıyordu, dümdüzdü, serçe parmağında altın bir yüzük vardı, parmakları kıllıydı. Evet buraya kadar haklı çıkmıştı öykücü ama adamın yaşı konusunda yanılmıştı; onun sandığından çok daha gençti.)

— Dün gece için özür dilerim, dedi yabancı yumuşak bir sesle, anlamam gerekirdi ama nasıl olduysa...

Ece hiç geçmeyeceğini sandığı öfkesinin bu yumuşaklık karşısında durulduğunu, geriye çekildiğini kavradı. Yoğun bir pişmanlık duymak, bu sessizlikten silkinmek, haykırmak, ağlamak, yeniden eski-kendine dönmek istedi. Çünkü bu yeni, doygun bedeni ona karşısındaki hantal, kaba gövdenin armağan etmesi sözkonusu olamazdı. Yaşamı süresince bağlandığı, bağlanması istenilen bütün değerler, bütün geçmişi, öykücüsüyle arasındaki sözleşmenin bütün kuralları dışlıyordu bu yabancıyı.

— Kahvaltı sofrası hazır, dedi adam yumuşacık sesiyle, bir çocuğu avuturcasına. Rahat rahat giyinin siz, ben çıkıyorum. Önce bir duş yapmak ister miydiniz? Sigara bırakayım mı?

— Birkaç tane Samsun bırakın.

Bu beklenmedik buyruğu verirken sesinin sevecenlikle kuşatılmış şımarık bir kız çocuğu sesine benzediğini ayırdetti: yeni-sesinin. Aynı anda, o güne kadar hiç kimseye şımarmadı-

ğını düşündü. İlişkilerde buyruğu alma görevini hep kendi üstlenmişti şimdiye kadar, sigara yedekleme görevini bile. Tedirginliği geçiyordu yavaş yavaş, ister istemez; istemese de.

— Sağolun, dedi Samsun paketine uzanırken.

Yabancı, altın çakmağını sehpanın üstüne bırakıp odadan çıktı.

Ece, bir daha göz attı odaya:

Donu, sutyeni, eteği, bluzu katlanıp bir koltuğun üstüne yerleştirilmişti. Külötlü çorabı pabuçlarının üstüne özenle serilmişti. Sevişme öncesinde hiçbir zaman böyle özenli soyunmazdı. Demek ya kendi başına soyunup uyumuştı bu yatakta ya da herhangi bir nedenden ötürü (tutku asla olamazdı, belki zorla) seviştiği bu yabancı, sonradan giysilerini düzene sokmuştu.

“Ne kadar az şey biliyoruz,” diye düşündü. “Karşılıklı.”

Oysa iki yıldır hep doğru bildiğini yapmıştı. Yaşadığı ihtiyar kentte; aşkın:

itilip kakıldığı, yasaklandığı ışıksız

anacaddelere

satıldığı dar arka sokaklara

cinsel açlıkla takas edildiği birahanelere

ayaküstü pazarlandığı otel lobilerine

suç işlercesine paylaşıldığı yatak odalarına

hızla değer düşümüne uğradığı gece kulüplerine adımını bile atmamıştı.

Dostluk bozulmasın diye sevdikleriyle sevişmeyi ertelemiş, kendini yalnızca mektup yazmaya adanmış, aşkı, cinselliğin vazgeçilmez koşulu saymış, gözlerinde istek okuduğu yeni tanışları ciddi tartışmalar açarak uzak tutmayı başarmıştı. Yine de bir öykücünün uydurduğu bir öykü kişisinden öte biri olamamıştı: düz, yavan, uslu bir öykü kişisi.

Kahvaltı sofrasına ipek kimonoyu giyip yiğitçe oturarak yeni-kendini denemeye karar verdi. Ayrıca, iyi yetişmiş, görgülü bir kadın olarak hiçbir şey yokmuş gibi davranması, gurunun ve üstünlüğünü böylelikle kanıtlaması gerekiyordu zaten. Yalnız önce dün geceyi anımsamalıydı.

4.

Dün akşam eve erken dönmek istememişti nedense. Sokaklarda boş boş dolaşırken bir sağanak başlamıştı. Önünden geçtiği iş hanında eski bir dostunun yazıhanesi vardı. Nicedir görmemişti onu, özlemişti. Yirmi yılı aşkın bir süredir yürüttükleri sıcak, güvenli ilişki gereği birbirlerini sık sık telefonla arıyorlar, yalnızca “Nasılsın?” diyorlardı. “İyiyim” yanıtının geleceğini bile- rek, neredeyse, “Lütfen, başka bir şey söyleme”yi bekleyerek. Kişisel sorunlarını birbirlerine asla açmıyorlardı.

Dışardaki yağmurun tıptısı, sokak lambalarından patlayarak, fışkırarak süzülen damlalar, işyerlerini boşaltanların ayak sesleri, kapatılan, kilitlenen kapılar, “Yarın görüşürüz”, “Şeyi getirmeyi sakın unutma,” sesleriyle han, içe kapanıyor- du gitgide.

Son anda, iki konuk daha çıkageldi.

— Merhaba canım, nasılsın? dedi Seniha. Neden hiç uğra- mıyorsun buralara? Nasıl özledim, bilemezsin.

— Ben de, dedi Ece. Uzaktayım ya artık, yolum hiç düş- müyor.

— Bu arkadaşım Kemal, dedi Seniha. Bir sergiye gidiyor- duk, yağmur bastırınca...

— Birer kadeh içmez miydiniz? Ama yalnız rakım var, ona göre...

Ece ile Seniha, aynı geleneklerden gelen aynı ailelerin kız- ları olarak hemen fırladılar, bardakları yıkadılar, buz çıkarttılar, tablaları döktüler.

Kemal de fırladı, köşedeki büfeden leblebi almaya gitti; o da aynı ailelerin geleneğini sürdüren bir gençti ne de olsa.

Kapıyı kapattılar. Dinlendirici bir kaset koydular, yere iki- üç minder atıp bardaklarıyla çöktüler.

Yağmuru dinliyorlardı.

Hiç dinmeyecekti sanki. Taksi bulunmayacaktı bu gidişle. Evlere gecikilecekti.

Yine de bu tür kaygılar pek umurlarında değildi. Han, ses- sizliğe gömüldükçe onlar da kendi içlerine dalıp gidiyorlardı.

— Keşke hanı kilitleseler de dışarı çıkamasak...

— Telefon hatları da arızalanmalı ki evlere haber veremeyelim...

— Evet, her şey kendiliğinden olmalı. Elimizden hiçbir şeyin gelmemesi, o bildik duygu, bir kerecik olsun işimize yaralı. Kimseye hesap vermek zorunda kalmayalım.

— Ama bugün Cuma. Handa iki gün kapalı kalacağız demektir. Bana göre hava hoş. Okumak isteyip de vakit bulamadığım o kadar çok kitap var ki. Bol bol okurum, iki gün boyunca.

— Ben de en az iki sabah geç kalkmış olurum.

— Sıkılır mıyız dersiniz birbirimizden? Zorunlu ve uzun bir birliktelik yaşayacağız.

— Sanmam. Tek sorun, evdekilerin başımıza ciddi bir şey geldiğini sanmaları.

— Ben gidip içki yedekleyeyim, dedi Kemal. Yiyecek bir şeyler isteyen var mı?

Olanca açıklıklarına, hoşgörülerine karşın kendi kişiliklerinin ufak bir zayıflığıyla bağlı kişilerdiler hepsi. Bu kere zayıflık ortaktı: Sorumluluk duygusuydu. Ki iki kadehten sonra handan çıktılar.

Ece, o özel arabaya ne zaman bindiklerini tamtamına anımsayamadı. İçtiği rakı, bir gevşeklik, bir sevinç, hatta bir tür merakla yerleşmişti bedenine.

Kaldırırma yanaşan Mercedes'te iki delikanlı vardı, güleç, sevimli iki genç. Kaldırımlara delice vuran yağmura baktıkça coşuyor, böyle güzel ama böyle yağmurlu bir gecede insanların birbirlerini yaya bırakmaya hakları olmadığını haykırıyorlardı kahkahalarla.

— Hele altlarında bir araba varsa!

Kemal, “Zaten o sergiye gitmek istemiyordum,” gerekçeyle erkenden ayrılınca üç kişi kalmışlardı. Arabanın arkasına oturdular.

Yağmur, ölgün kente geçici bir parıltı bağışlamıştı. Sokaklar ıslıl ıslıldı. İki dostu evlerine bırakıldıktan sonra sıra Ece'deydi.

Ece, dün geceyi tararken tek ve son bir ipucu yakaladı. Bir yerde “bir kahve içmek”ten söz edilmişti, o kadar.

(Öykücü, “ansızın bastırın sağnak”ı da öngörmüştü, bir özel arabaya binileceğini de. Arabaya binenlerin ve arabadaki-

lerin sayısında yanılması olağandı. Ne kadar içerlerse içerlesin, yazarının bir tanrı-yazar olmaya kalkışmadığını seziyordu Ece. Sözelimi, Sosyal Sigortalar Durağı da yanıştı, ama ne farkederdi?)

5.

— Buyurun, geçin şöyle, dedi yabancı, iskemleyi çekerek. Dün gece bir ara Gitanes sigarası sevdiğinizi söylemişsiniz, buldurtum benim çocuklara.

Birilerinin yokluğu, Ece'ye birilerinin varlığını anımsattı. Dün gece kapıdan –şu kapıdan evet– girdiğinde sağa düşen odada iki ihtiyar kadın tığ işliyor, yağmuru dinliyorlardı. Televizyon –şu televizyon– kapalıydı, üstünde şu dantel örtü duruyordu.

O ihtiyar kadınların –kurnaz, bilgiç bakışlı, umursamaz ihtiyarların– ortalıkta görünmemeleri Ece'nin içini rahatlatmıştı. “Geleneksel ikiyüzlülük,” diye düşündü, “onlar tanık olmayınca yaşadığımı yaşamamış gibi rahatlıyorum.”

— Ekmek kızartsa mıydım? dedi yabancı. Gerçi taze ama belki...

— Hayır, sağol. Çok mu içkiliydim dün gece?

Birdenbire, “siz”den “sen”e geçerek gecenin bütün sorumluluğunu karşısındaki adama ve içmeye yüklemeye çabaladığını biliyordu.

— Tereyağı alsaydınız, iyi gelir, dedi yabancı. Hayır içkili değildiniz, mutsuzdunuz demek daha doğru galiba. Önce karanlıkta, yüzünüzü görmeden anlayamadım tabii, o kadar şeydiniz ki o anda, sonra gün ışığında, giysilerinizi toparlarken yüzünüze baktım. Anladım... Ama aslına bakarsanız pek bir şey anlamış da sayılmam. Başıma ilk geliyor.

— Ne ilk geliyor başınıza?

Yaşamı süresince ilk kere “dişi” çıkan sesine kulak verdi Ece.

— Bu dedi yabancı. Sizin için hiç hoş değil, biliyorum.

Uzandı, kağıt peçeteyle Ece'nin tereyağı bulaşmış parmaklarını sildi.

— İnce, görgülü, okumuş bir kadın olduğunuz belli. Dedim ya baştan anlamalıydım, o odanın ampülü dün yanmıştı, yenisini takacak zaman bulamadım.

— Yani karanlık yüzünden, dedi Ece.

— *Beni* göremediğiniz için, dedi yabancı. Az kalsın unuttuyordum, diye değiştirdi konuyu. Şarabınızı dökmememi söylemiştiniz, dökmedim. Bardağınız şurada ama isterseniz yenisini...

Ece, karşısındaki yabancıнын gözlerinde okuduğu yüceltmeyle kendi seçkin çevresinde yaşadığı sayısız aşağılanma arasında bir denge kurmaya çalıştı.

— O delikanlılar kimdirler? diye dolaylı bir soru sordu.

— Bir çay daha içer miydiniz? Yoksa konyak gibi bir şey mi? Bir Napoleon olacaktı şurada.

— Çay, dedi Ece.

Üstüne küçük bir havlu başlık geçirilmiş çaydanlıktan çay koydu bardağına yabancı.

— Sağol.

— Galiba benim ne iş yaptığımı soruyorsunuz aslında. Sizi üzmem istemezdim ama yalan söylemenin gereği yok. Kadın satırım ben. Yirmi-otuz yaşlarındaki evli kadınları. Size öğretildiği gibi değil, yani zorbalık falan yok. Koşullarım var benim: bir kere evli olacaklar, evlenme cüzdanları yanlarında bulunacak. Evdekiler, ya da kocalar bilecek. İsterlerse bilmezden gelebilirler tabii. Bir bakıma, daha süslü giyinmek, daha iyi yaşamak isteyen ailelerle devlet arasında aracılık yapıyorum. Karşılığında belli bir yüzde alıyorum. O kadınları her gece pavyon-diskotek gibi yerlere götürüyorum. Beğenen çıkarsa... Çıkmazsa, gündeliklerini cebimden ödüyorum. Dün, tatil gecemdi, işe yeni aldığım delikanlıları gönderdim ama anlaşılan sandığımdan da toy bunlar.

— Sizden çok daha genç sayılmazlar ki, dedi Ece. Yani arada büyük bir yaş farkı yok.

— Ama ben Almanya'da büyüdüm. Bana bile bıkkınlık veren bir konu, açmayalım. Nasılsa sorunları biliyorsunuzdur. Kısaca: yurda kesin dönüş yaptığımda iş bulamadım. Bundan başka iş. Her şeyin bir bedeli olduğunu bilecek yaşa erken geldim ben. Fark o. Yine de sizi buraya bana getirebilecek kadın san-

maları... Yani bağışlanır yanı yok. Ama doğrusunu isterseniz, kızmak elimden gelmiyor pek. Daha da doğrusu, sizin adınıza kızabiliyorum yalnız. Bedel olarak, *bunu* asla yaşayamayacağı-mı düşünüyordum çünkü.

— Neyi? dedi Ece, alacağı yanıtı kestirerek.

— Bir kadınla bir gün sevişebileceğimi, dedi yabancı.

Ece, kabalarında uyuyan tatlı sızının birdenbire uyandığını ayırdetti. Adamın iki altın ön dişine, bıçak kesigi dudaklarına, hantal gövdesine baktı. (Öykücünün koyduğu o basmakalıp kuralları yıkmak için böyle bir sağanak mı gerekiyordu, böyle bir karanlık mı?)

Bu adamı tepeden tırnağa uzun uzun öpmek...

Derinlerde yatan o kolay-ele geçirilmez güzelliği keşfetmek. O garip haklılığı bulup kendin olmak.

Güzel bir filmi ya da müziği izlerken önce elleri kendiliğinden kenetlenen, avuçları sürtüşen, dizleri birleşen, sevişmenin tadını büyütmek için o anı habire erteleyerek artık dayanılmaz kılan iki sevgili gibi gözgöze geldiler. Ece, öykücüsünün tuttuğu ışıktaki, o ışık altında harcadığı bunca yıla yandı. Bir daha ne zaman o ışıktan özgür kalabilir, yeni tadına vardığı o her-şeyden-bağımsız cinselliğinin özünü tanıyabilirdi ki?

Ama yabancının da bir öykücüsü vardı herhalde, çünkü şöyle dedi:

— Sizi ben bırakacağım arabayla. Giyinseniz artık. Gecikiyorsunuz. İsterseniz, evinizin sokağından bir sokak öteye bırakırım sizi. Arabadan indiğinizi kimse görmez. Sizi bir daha asla rahatsız etmeyeceğim, bilmenizi isterim. Tekrar özür dilerim.

KEDİBALI

•

ÖLEN OTELİN MÜŞTERİLERİ

•

DÜZBEYAZ BİR ÇAĞRI

Kedibalı

H. Turgut için

Başlangıçta böyle değildi. Onların yüzlerini görebiliyordum daha: okuldan döner dönmez, ödevinin başına geçmeden önce gazeteye gözgezdiren zeki, meraklı bir ortaokul öğrencisi sözgelimi – o yaşlarda ben de tiryakiydim, harçlığımı bu yoldan kazanmaya başlamadan önce. Ya da diyelim yüksek öğrenim görmüş, sonra evlenince eve kapanmış, değeri anlaşılmamış bir kadın – güzelce, hayır düpedüz güzel bir kadın; ev işlerini bitirdikten sonra geleneksel on bir kahvesini içerken gazete okuma alışkanlığından vazgeçmemiş, günlük fala, moda sayfasına bakmıyor bile, bellibaşlı yazıları, dış politika yorumlarını okuduktan sonra benim köşemde karar kılıyor, gazeteyi özenle katlayarak benim alanımla sınırlıyor, elinde kurşunkalem ve silgi tabii. Genç bir bilgi dağarcığı var, bu bilgilerin bir bölümünü, özellikle teknolojik bulgularla yeni elementler konusundaki bilgilerini bana borçlu. Onun adına üzülüyorum, belki kıskanç kocası engellemiştir çalışmasını, bunu düşünür düşünmez de ilişkilerin yıpratıcılığı ürktüyor beni, kadınlarla ilişki kurmaktan baştanberi neden kaçındığımı kavriyorum.

Evet otuz dört yaşındayım.

Ya da diyelim bir pazar günü, bütün aile sofranın başında, kahvaltı ediyor; boyalı-boyasız bütün gazetelerle dergiler ortalığa saçılmış: her evin Pazar çılgınlığı. Oda, demli çay ve kızarmış sucuk kokuyor. Baba haftanın yorgunluğundan sıyrılmamış daha, yüzü biraz asık ama birazdan benim aracılığım ile öğ-

luyla bir şeyler paylaşacak, keyfi yerine gelecek, çünkü ailece beni sona saklamışlar. Hadi, köşedeki sedire tel gözlüklü, İdadi bitirmiş, emekli bir Dede de oturtayım. Resim tamam.

Şimdi onları birleştirmek, kaynaştırmak adına kolları sıvalmalıyım. Benim bu uğurda bütün Pazarlarımı tek başıma, iyice ısınmayan bir odada geçirdiğimi bilmiyorlar ama olsun. Hafta arası öyle doluyum ki hepsi Pazar'a kalıyor; onların suçu yok.

Başlangıçta keyifliydim. Kendimi de o sofranın bir köşesine ilişmiş görüyordum. Çocukluğumda bizim evde pazar kahvaltısı geleneği yoktu, yine de onları gözlerimin önüne getirebiliyordum. Biraz da kendim için hazırlıyordum oyunumu. Önce 1 Soldan Sağa, yirmi kare: biraz güç bulunabilecek, gelgelelim *benimkilerin* bilmeleri gereken ünlü bir sanatçı, yazar ya da besteci. Sonra 1 Yukarıdan Aşağıya, on altı karelik bir bilim adamı, düşünür ya da tarihi bir kişilik. Bu iki dizgeyi titizlikle saptamam gerek çünkü bundan böyle ortak harfler, bir yandan köşeleri tutmamı sağlarken öte yandan geriye dönmemesine bağlayacak beni. Ünlü-ünsüz harf dağılımını bütün'ü gözönünde tutarak gerçekleştirmeliyim. İyi ki zorlanmıyorum, anadilimin ses akışını avucumun içi gibi bilirim – en övündüğüm özelliğim. Bir de, altın ölçüden hiç şaşmam, kapalı karelerimin sayısı ondabiri, bilemediniz sekizdebiri aşmaz. Aydınlatıcı bilgi olarak –dilerseniz ipucu diyelim– adları seçilen ünlü kişilerin hemen akla gelebilecek özelliklerini, ders kitaplarına geçmiş yapıtlarını sayıp dökmüyorum tabii. *Benimkilere* saygımdan. O kişileri tarihe ya da günümüze yerleştirilen üstü örtülü yanları, beklenmedik zayıflıkları –sözgelimi, “aşk acısı çeken cengâver bir padişah.” bakın burada Dede’nin yardımı dokunabilir– gözardı edilmiş başyapıtlarını –sözgelimi “Eski Hastalık yazarının soyadı–” soruyordum onlara. Böylelikle, sıradan bilgilerle donanmışlarla gerçek anlamda bilgi düşkünleri arasında kesin bir sınır çekiyordum.

Arasına ödün veriyordum vermesine. Özellikle çocukları ve sınavıma yeni katılan acemileri heveslendirmek, gözlerini korkutmamak amacıyla; işe ucun ucun başarlarsa sonradan ara-

mıza katılabilirler. Yardımcı sözcükleri ustalıkla aralara serpiştiriyordum: bir bağlaç, bir Mısır tanrısı, en kısa zaman, bir göz rengi, bir nota, Hollanda'nın plaka işareti, sodyumun simgesi, bir çoğul takısı, su (eski dilde), bir renk, bir hayvan, temel bir besin maddesi, bir haber ajansımızın kısaltılmış adı gibi. Bu tür sözcüklerin iki ya da üç harfli olması, sıkıcıydı, kusursuz kurgum zedeleniyordu. Ayrıca, *benimkilerle* aramızdaki sözsüz anlaşma gereğince, temel besin maddesinin *un* değil *et*, hayvanın *it* değil *at*, üç harfli peygamber adının *Nuh* değil *İsa*, eski dilde suyun genellikle *ma* değil *ab* olması da baştan kararlaştırılmıştı. İlerde, benim hızıma ayak uydurduklarında gözlerinden düşmeme yol açabilecek küçük hilelere asla başvurmuyordum. Sözgelimi *Ra*'yı sormak istiyorduysam, daha doğru bir deyişle, sormak istediğim *Ra* idiyse, "tersi sanat" falan demiyordum.

Başlangıçta, servisteki arkadaşlar, hatta şefim övünüyorlardı benimle.

Evet, bir bankada çalışıyorum.

Dediklerine göre, engin bir kültürüm varmış, bulmacalarımı çözerken epey zorlanıyorlarmış, ansiklopedilere, sözlüklere bakıyormuş, hatta telefonla uzmanlara da danışanlar varmış aralarında. Kaçınmadan, açıkça söylüyorlardı yüzüme. Gazeteye de övgü mektupları yağıyormuş. Haftada bir, bulmacalarımı sunmak için uğradığımda mektuplarımı alıyor, o gecemi onlara ayırıyordum. Öbür gecelerimi, demin dediğim gibi, yüzlerini görebildiğim okurlarımla, *benimkilerle* paylaşıyordum; ne yapıp edip işyerimin adresini öğrenmişlerdi.

O günlerde, bankaya girip çıkanların hangilerinin bizden olduğunu kestirmeye çalışmak, en sevdiğim oyundu. Ne bileyim, giyimlerinden, ellerindeki gazetelerle kitaplardan, konuşurken seçtikleri sözcüklerden. Gözlerinin içine baktığımı farkedince, hafifçe, başkalarına çaktırmadan bana gülümsüyorlardı. Tamam, diyordum içimden.

Evet Hayır, başağrıları yoktu daha. Hafif bir çarpıntı belki. Mektupları okurken damarlarıma bir sıcaklık yayılıyordu. Çünkü kusursuz bir bulmaca çatmanın kusursuz bir şiir yazmaktan daha kolay olmadığı gün gibi ortadaydı artık. Okurlarım da bu gerçeği kavrayabilmiş kültürlü, seçkin kişilerdi. Bulmacalarım enikonu etkiliyordu onları. Adlarını ya da soyadlarını –arasıra tam adlarını– sorduğum ünlülerden teşekkür mektupları alıyordum. Hangi okulları bitirdiğimi, nerede çalıştığımı, bunca bilgiyi nasıl edindiğimi öğrenmek istiyorlardı.

Hayır Evet, okuyamadım ortaokuldan sonra. Babam ölünce –fabrika işçisiydi– tek başına, ablamla beni geçindirmek zorunda kalan anneme destek olmam şarttı. O yıllarda, zaman bulabildikçe yazdığım şiirler değerlendirilmedi nedense. Dergi yöneticileri, doğru yolda ilerlediğimi söylüyorlardı gerçi, ama özgün bir şiire varmak istiyormuşsam, çok okumam gerekiyormuş, ortalıkta bir sürü genç şair varmış ve benim şiirlerimde, nasıl söyleseler, garip bir kuruluk göze çarpıyormuş. Şiirlerimi okuduklarını sanmıyorum. Ne zaman uğrasam bıraktığım masada görüyordum dosyayı.

Hayır Evet, bahar başıydı sanırım. Başağrıları, dalgınlık. Karşı kaldırıma geçiyordum, meydan saatine ilişti gözüm. Birileri, kadranını söküp götürmüşler. Geriye boş bir gök parçasını gösteren çatlak bir cam kalmış. Ötedenberi bozuktu. Demek şimdi onarmaya karar vermişler, dedim içimden. Neden?

Bulmaca deyimleriyle konuşacaksak, aklarla karaların birbirine karıştığını sezdiğim günlerdi. Eve gidip kapıyı kilitledim. Kimler benimkilerdi? Kimler ötekiler? Hepsinin elinde aynı boyalı gazeteleri, ipe sapa gelmez bulmaca ve mizah dergilerini görüyordum. Başka dostum yokken, bütün Pazarlarımı, gençliğimin en güzel günlerini onlara adanmışken ben. Dehşet vericiydi. Üstelik, her gün mantar gibi biten ansiklopedilere, ansiklopedi fasiküllerine, kılavuz kitaplara, eklere, rekor kitaplarına, terim sözcüklerine, el kitaplarına, bilim dergilerine, yolculuk rehberlerine maaşım yetmediğinden, daha küçük, daha soğuk bir odaya taşınmışım. Daha sapa bir semte. Gelenim gidenim yoktu zaten; karyolamı, iki koltuğumu, sehpayı sattım. Öbür eş-sehpa, üçüncü koltuk, büyük halı, on ye-

disinde evlenmek zorunda kalan ablamın evindedir. Bu kadar eşya neme yetmezdi ki? Bir yer yatağı, bir tahta masa, bir lamba ve kitaplarım. İnsanları (artık benimkiler ve ötekiler diye düşünmüyordum) artist fotoğraflı bulmacalar, anagramlara, yazbozlara, yani her türlü yozluğa karşı koruyabilsem yeterdi, bu çılgın başıboş gidişe bir son versem. Mesleğimin ölmesine nasıl göz yumardım?

O günlerde, kendimle yarışmak zorunda kaldım. En son elementleri, en taze sibernetik, yapısalcılık, dilbilim, çevrebilim tartışmalarını, dergileri, son sergileri, son konserleri kaçırmalıyım. Genç yazarların ilk, eski yazarların son yapıtları, yılın ödülleri, gerekli doğum-ölüm tarihleri, kitapların ilk yayımlandığı, resimlerin bitirildiği, bestelerin ilk yorumlandığı tarihler, ünlü bestecilerle ressamalara esin kaynağı olmuş kadınların genç kızlık soyadları, bağımsızlığını yeni kazanan, bağımsızlığı tanınan devletlerin adları –eski ve yeni olarak– ulusal kahramanları... Yetişemiyordum.

Şefim anlayış gösteriyordu, dalgınlığımı hoşgörüyordu, yine de onun ve servisteki kızların bakışlarını ensemde duyuyordum. Gömleğimin sararmış yakasına, paltomun parlayan kumaşına bakıyorlardı galiba. Bana eskiden gösterdikleri saygıyı neden göstermediklerini biliyordum: piyasayı tutan toy, kolaycı bulmacacılar, benim ne zahmetler pahasına elde ettiğim bilgileri, bir haftada ayağa düşürüyorlardı, biz bulmacacıların “terminoloji” dediğimiz hazır bilgi dağarcığına katıyorlardı. Yağmalıyorlardı beni. Elimden ne gelirdi?

O günlerde gazeteden ilk uyarı geldiğinde şaşmadım doğrusu. Yöneticilerin bana, benim hızıma ayak uydurmaları beklenmezdi ama okurların eleştirileri ummayacağım ölçüde sertti: bulmacalarım, iyice içinden çıkılmaz hale geliyormuş, eğlence yerine kıyasıya bir savaşa dönüyormuş, onlara baskı yapıyormuşum. Doğru, geçen hafta, “Nikaragua’daki bir ırmağın önemsiz kolu”nu sormuştum, varolmayan bir elemente “bir simge” uydurmuştum doğru, doğru, harflerin şapkalarını gönlümce koyup çıkarıyordum, g’yi canım istediğinde yumuşatıyordum,

sözcük sonuna gelen sert sessizleri de, bazı sözcüklerin yerel ağızlardaki karşılıklarını soruyordum.

“An,” en kısa zaman değildi, çiftlik sınırıydı artık. “Kırlan-gıç,” serçegillerden bir kuş değil, bir tekne türüydü. Anlaşmayı bozmuştum evet. Ama amacımın onları yeniden kazanmak, görmek olduğunu bir türlü anlamadılar. Benim bu uğurda özenle uydurduğum sözcüklerin, kavramların, genel geçer doğrular gibi görünmesine, yaygınlaşmasına ses çıkarmadılar.

Evet Hayır, evden pek çıkmıyorum şimdilerde. Sürekli izindeyim. Ama uyanıkken de karabasanlar görüyorum. Siyah-beyaz, renksiz düşler. Dün akşam, kendimi karelere bölünmüş bir atlasın üstünde gördüm. Kapalı kareleri bir bir atlayıp son-daki boş kareye ulaşırsam, ortaya bembeyaz bir bulmaca çıkacakmış. Kareler seramiktenmiş, bulmacaysa yeryüzüymüş. Karşıma dikilen dış çizgileri silik yoğun kitle de olmasa olacak. Kapımı hep kilitli tutsam da içeri sızmanın yolunu buluyor etsiz renksiz yüzüz onunla savaşıyorum kayıyor sürekli oynuyor terliyor benimkiler hâlâ varlarsa oradaysalar acaba bazı bilgiler verirler mi bana dışardan kibrit çöpleri yine kutuların üstünde belirtilen sayıdan az mı çıkıyor sigara paketlerinde yine yirmi sigara mı var tabak takımları çatal bıçaklar kaşık hariç ve bardaklar düzinelerle mi satılıyor yine bir manga on kişi bir takım dört manga bir bölüm üç takım bir tabur üç bölük mü gelenek-sel özel adlar bol harfli çağdaş adlar az harfli mi hâlâ insan giysilerindeki harflerin sayıları değişti mi ya renklerin ya doğa parçalarının baharda eskisi gibi yedi harfli kır çiçekleri beş harfli kuşlar görülüyor mu kırlarda bir yerlerden beklenmedik bir ırmak fışkırmış olmasın sakın şimdilik atlaslarda izleyemediğimiz bir ırmak adı seksen harfli bir kuş havalanmış olmasın bu aralar düzen yerli yerinde mi ve nokta işaretleri özgür koşuğun ilerki yüzyıllardaki kuralları belirlendi mi şimdiden çağrılar iki kişi adına mı yazılıyor yine.

Ölen Otelin Müşterileri

J.C.'a

İlk gelenlerimiz, yazbaşında görünürlerdi. Yıkık kilisenin yamacındaki gelincikler yeni bittiğinde, gecelerin ayazı tamtamına kırılmadan, gemi haftanın iki günü uğrarken, kıyıda, kışın getirip bıraktığı yosunlar, çerçöp, geçen yazdan kalma deniz yağı şişeleri, unutulmuş hasırlar hâlâ dururken –kum kamyonu, Haziran’a hazırlık, temiz bir kum örtüsü serpmemiş daha kumsala. Lokantalarla kır kahvelerini kimlerin işleteceği bile belli değil, pansiyonların, otellerin fiyatları kararlaştırılmamış, Belediye’nin kiraya verdiği tek göz dükkânlar açılmamış. Kıyı, yaza hazır değilken daha.

Ama bahar bitiminde bir gün, postacı, Belkis hanımın Paris’ten kendi adına, otel adresine postaladığı kitaplar ve eş dostunun ona yolladığı dergilerle çıkageldi mi, Otel, o yaz da geleceğimizi anlardı. Aramızda, yazıyla ve söze dökülmemiş ama koşullarına kılıkılına uyulan bir anlaşma vardı çünkü. Dönecektik, eski odalarımızda kalacaktık, sabah kalvaltılarını “yemek salonu” dediğimiz geniş taşlıkta ayrı masalarımızda geçiştirip (kimilerimiz iki-üç zeytin, bir dilim ekmek, beş bardak çayla, kimilerimiz iki bira ve peynirle, Numan bey, vişne sulu votka ve karidesle) en erken kalkanımızın çarşıdan aldığı gazetele-re bir göz atacak, gidip çınarların altında birer kahve içecek, gün iyice ısındığında yine otele dönüp mayolarımızı giyecek, denize yürüyecektik. Ve gün boyunca bir daha karşılaşmamaya özen gösterecektik. İçinde yaşadığımız bu dar alanı böylelikle geniş-

letmeye, herkesin avucunun içi gibi bildiği bu adayı bir bağımsızlık alanına çevirmeye sessizce karar vermiştik sanki. Karşılaşırsak, şöyle bir gülümsüyor, konuşmadan yolumuza gidiyoruz.

Az yüklerle yolculuk etmeyi seviyorduk – en önemli ortak özelliklerimizden biri. O yüzden Naşide hanımla Burhan bey, yazbaşında köpekleri Karakız’la birlikte gemiden indiklerinde, ellerinde iki ufak çanta vardı yalnız. Yazlık giysilerini, geçen Ekim’de kente dönerken otelin bir odasında bırakmışlardı.

Onlar geldiğinde daha aşçı bile olmazdı otelde ama kapı hep açıktı nasılsa, buzdolabı çalışıyordu; isterlerse, ocağı ve kap-kacağı kullanabilirlerdi.

Uzunca süren bir başbaşalık dönemi yaşıyorlardı herhalde (bizler öyle düşünüyorduk), denize bakıp dipteki kara lekelerin her yıl nasıl biraz daha arttığını gözlemliyorlardı. Naşide hanım, elinden hiç eksik etmediği kitabına dalıyordu arasına: çoğu kere Fransızca bir anılar-kitabı. Altmış yaşını aşmıştı bizlere sorarsanız, ama bir zamanlar çok güzel, çok çekici oldukları ilk bakışta anlaşılan bütün sarışın ve mavi gözlü dilberler gibi, yarı-saydam teniyle, dudaklarında arasına beliren o şımarık-çapkın yine de ölçülü gülümseyişiyle, görgülü, soylu bir kadından çok, yazgının bir cilvesi sonucu, o kadının roma-baharını oynamaya zorlanan yeniyetme, hevesli bir yıldız adayına benziyordu. Yoksa tam tersi mi? Yani aslında Deanna Durbin’liğe özenen bir Vivien Leigh miydi? Her neyse.

Aynı yaşta olmalarına karşın Burhan bey, çok daha dinç, genç görünüyordu ondan. Esnafla şakalaşıyor, fıkralar anlatıyor, masasının dolmasına can atıyor, yalnız bizlere değil yabancılara da ikramdan kaçınmıyordu. Sanki karısının yüzüne ölümün eli değmişti de o, bu eli itelemeye, karısıyla yaşam arasında bir köprü kurmaya çabalıyordu. Karısının kayıtsız gözlerinde en ufak titreşimi yakalar yakalamaz, onun kolunu sevgiyle okşuyor, bizlere bakıp bu titreşimin bir yankı bulup bulmadığını araştırıyordu. Bizler onların birbirlerini sevdiklerini biliyoruz, en azından sevgiye çok yakın bir şeyi paylaştıklarını. Yabancıardan aynı anlayışı bekleyemezdik tabii. İnsanlar “kül-

tür farklılığı” denen şeye nedense çok önem verirler. Onların gözünde Burhan bey, karısının servetine göz dikmiş bir aylaktı, çünkü o taşralıydı, karısıysa İstanbullu, Kanlıcalı. Oysa bizler, Naşide hanımın, kocasının yanlış kullandığı sözcükleri neden hiç düzeltmediğine daha çok önem veriyorduk. Naşide hanım, Karakız’ı masanın altında gizlice beslerken sözgelimi, Burhan bey, garsonu köşedeki dönerciye yollayıp bir porsiyon döner aldırıyor, Karakız’la otele eski bir müşteriden ardakalan Rus köpeği Flöri arasında bölüştürüyordu. Açıkça. Biz bunları önemli ipuçları olarak değerlendiriyorduk. Sevginin ufak göstergeleri diye düşünüyorduk.

O günlerde –söz konusu yazbaşında– Otel’e yalnızca akşamdan akşama, yatmaya geldiklerinden, çatalların biraz daha eğrildiğini, bacağı kırık masa sayısının iyice arttığını, muslukların onarım görmediğini, sifonun hâlâ çalışmadığını, raflara dizili ucuz şarapların gitgide azaldığını görmüyorlardı pek. Burada miras tartışmalarından, zorla katılınan toplantılardan, Kanlıca’daki yalının satışından pay kapmaya çalışan hırslı kızkardeşlerle hain oğullardan, kapı önündeki içki şişelerini sayan meraklı site komşularından uzaktaydılar ya, yetiyordu: uçsuz bucaksız bir denize bakarak konuşmak, susmak, arada Karakız’ı okşamak.

Buralılar da dedikodumuzu yapıyorlardı biliyorduk. Ama kış boyunca boş oturuyor bu adamlar. Başka konuları yok ki: *para* kimin acaba, karıların mı, kocaların mı? Yine de bizleri benimsediler nedense. Bir aile olarak görüyorlar, anlamaya çalışıyorlar. Tek çözemedikleri, neden her zaman birlikte olmadığımız, neden lokantalarda, kahvelerde hep birlikte görünmediğimiz.

On gün sonra, hava yazladığında, aşçı gelirdi Erdek’ten: Otel, mutfak sıcak, yaşayan bir ev oluverirdi. Aşçı, ilk hevesle, yaz boyunca bir daha asla beceremeyeceği, becermeye özenmeyeceği güzellikte bir köfte kızartırdı. Naşide hanımla Burhan bey de öğle yemeğini dışarda, kıyıdaki tentenin altında yemeğe karar verirlerdi. İkinci kadehte, yirminci sigarada, biz geldik akıllarına. Yahu nerelerdeydik? Gelmeyecek miydik yoksa? İşte

o anda, arşıfların sarılığı, somyanın pası, su şişelerinin dibindeki kara tortu, badana görmemiş duvarlar çarpardı gözlerine. Otel sahibini çağırıp ağzından bir şeyler almaya çalışırlardı. Ne o, yoksa oteli elden çıkarmayı mı düşünüyordu? (Sonra bizler nereye giderdik?) Birazcık onarım yeter canım, tepeden tırnağa elden geçirmek gerekmez, astarı yüzünden pahalıya oturur bugün, ama biraz bakımla hiç değilse bir süre daha gider. Bizimle bir kadeh içmez miydiniz Sinan bey? Naşıdecığım, bir bardak getirsene içerden. Sahi, Belkıs hanımın odasının kırık camı değıştirildi miydi? Yapmayın, naylon germekle olur mu? Yaz ortasında bile geceleri sert bir esinti çıkıyor. Geçen yıl kötü üşütmüştü biliyorsunuz. Tabii biliyorum burada cam bulunmadığını, ta nerelere gitmek gerek ama... Bu yaz gelmezse... Yani Sinan beyciğim, borç filan istiyorsanız, hiç çekinmeden...

Yine de geleceğimizi bilirdik. Bütün anahtarların bütün oda kapılarını açtığı bu otele gelecektik. (Bizi bırakıp bir önceki yazı başka bir tatil yöresinde geçiren Necla hanımı asla bağışlamamıştık. Ama bu tür tatsız konular pek konuşulmaz aramızda.) Bizsiz geçirdikleri günlerde Naşıde hanımla Burhan beyin de böylesi konuları açtıklarını hiç sanmayız. O öğleden sonra onlara düşen görev, yeni açılan ve değışik yemekler çıkaran lokantaları keşfetmek (dalgakıranın oradaki köftecide gece geç saatte işkembe orbası bulunuyormuş), ölenlerle sağ kalanların bir dökümünü yapmak (Haldun bey, kalp krizi geçirmiş, atlatmış ama bir zamanlar vurgun yemişliği var ya o kötü, teknesi biraz bakımsız o yüzden. Bakkal Mustafa sizlere ömür, dükkânı oğlu işletiyor, temiz bir ocuk. Mehmet Usta'nın gözüne perde inmiş. Kız-Ercan, Balıkesir'de bir pavyonda çalışıyormuş), bakkallara içki ve sigara yedeklemeyi hatırlatmak, yeni gelen garsona akşam yemeğini se-kiz buçuktan önce –dokuz olsa daha iyi ya– getirmemesini, or-bayı –varsa– sona bırakmasını, dolaptan peynirle kavunu sakın eksik etmemesini, akşam yemeği sırasında teypi fazla açmamasını –öğlen, açabilir tabii– bizlerle konuşurken “siz” demeye özen göstermesini –ya da siz der gibi davranmasını– öğretmekti. O kısa dönemde, her öğleüstü, saat birde çınarların altında oturur, gemiden kimlerimizin çıkacağını beklerlerdi.

Yaz, Belkıs hanımın gemiden inmesiyle başladı. Onu uzun uzadıya betimlemek gereksiz. *Gilda* filmindeki Rita Hayworth'tu o. Tıpatıp. Yirmi yıldır yalnız yaşıyordu, otuz küsur yıldır da yazlarını bu otelde, aynı odada geçirmişti. Otelin gençlik günlerinde: kat telefonları çalışırken, oda servisi varken, yemek örtüleri kolalıyken, garsonlar ortalıkta dört dönüyorken. Şimdiyse kat telefonları çalışmıyordu, örtüler lekeliydi, acemi bir gönüllü delikanlıdan başka garson yoktu, aşçı, kışlarını yatılı bir okulun yemekhanesinde çalışarak geçiren, yazın da o yemek düzenini sürdüren –tuhaf ama– bir Boluluydu. Belkıs hanım da –ne tuhaf, diye düşünüyorduk– zamanla otele uymuştu sanki. Üstüne bir gün geçirdiği yeşil basma entariyi her gün giyiyordu. Akşamları, gizli sözleşmemiz uyarınca, biz kadınlar özenle boyanıp giyinip akşamın ortak törenine hazırlandığımızda; biz erkekler, boyunbağı değil tabii ama günlük giyimimize ufak bir ayrıntı eklediğimizde, bize katılmıyordu. Basma giymiş bir Rita Hayworth'umuz olmasını yadırgıyorduk.

Belkıs hanım, bağımsızlığına çok düşkündü, ne var ki son beş yılı, maddi güçlüklerden ötürü, Paris'te ataşelik yapan kardeşinin yanında geçirmek zorunda kalmıştı. Burhan beyin, "Size çok yakışan şu yeşil basmayı ne zaman çıkarıp bizleri hüznegarkedeceksiniz?" yollu şakasını, "Ben buraya giyinmemek, süslenmemek için geliyorum, yoksa neden geleyim?" diye yanıtlayıp ağzımızın payını vermekten geri kalmamıştı. O geceden sonra topluca onun bağımsızlığının kaynağını araştırmaya kalkıştık:

Sabah yedide uyanıyordu – hiç sektirmeden. Sonra gününü kendi çizelgesine göre anlara bölüyordu. Kırk beş dakikalık bir yürüyüş, fırından çıkan taze pideyle kahvede bir kahvaltı, otelde bir kahve, denizde elli kulaç, sonra okumak, okumak, denize değil hep güneşe bakmak. Akşamüstü yeşil basma giysi, değerli, unutulmuş bir yüzük bir parmakta, "Bir duble rakı Sinan bey, sonra da bir tek, ama geç saatte. Kapıyı açsanız, duman doldu burası, boğulacağız, dumanaltı olduk." Böyle özel sözcükler seçerdi; bizlerle, yani yaşadığı iklimle, sokaklarda, yabancı bir ülkede yaşasa bile bağlantısını koparmadı-

ğını gösteren sözcükler. Bizler akşam-törenine yeni girerken, o yarım-pansiyon anlaşması uyarınca önüne getirilen yemekleri bitirmiş olurdu. Hepimizin kendimizi usul usul zehirlediğimiz bir ortamda tek sağlıklıımız oydu. “Naşide hanım baksanıza, Numan bey ıstakoz almış bugün, hayret, nasılsa erken kalabilmiş, ötekilere de dağıtsak, öteki masalara da, ne dersiniz? Sizler zaten bir şey yemiyorsunuz, ıstakoz da oldum bittim dokunur bana.”

Onun sağlığına bunca düşkünlüğü, bizler için biraz imrenme, biraz da alay konusuydu. Tek başına yaşamayı başaran kişilerin bencil olduklarına inanıyorduk nedense, bencil olmak zorunda kaldıklarına. Numan beyin, “Otelimizin eli soğan, ağzı rakı kokmayan tek güzeli” övgüsü, Belkis hanımın bizim sofralarımıza uzun boylu katılmadığını, aşçı gidince ya da canımız çekince kolları sıvayıp mutfağa girdiğimizde, onun elini sıcak sudan soğuk suya sokmayışını eleştirmek amacını güdüyordu. Ama Belkis hanım, bu iğnelemenin yalnızca tatlı yanını benimsiyor, “güzel” sıfatını alıyor, yemek hazırlığında bizlere yardım etmek zorunda kalmamak için gerisini anlamamazlıktan geliyordu. Zekiydi. Bizim Rita’mızdı o, basmalar giyse de, aşevi yemeklerini iştahla yese de, kavunum gecikti diye tuttursa da, yabancı sigara bulamamaktan yakınsa da. Bizler, akşamüstleri çarşıdan sardalye ya da karides alırken, geceleri işkembe çorbası ya da dondurma aldirtırken, o, güzelliğiyle, eski-görkemiyle beslemiyor muydu bizi? Hele biz mantı açarken dudaklarındaki o çocuksu, iştahlı, sıra özlemi dolu gülümseyiş ne güzeldi...

Biz, önümüze getirilen yemeklere pek el sürmüyorduk ama kendimizden biri olarak gördüğümüz Sinan beyin yemediğimiz yemeklerin parasını almayacağını bildiğimizden, yer-gibi yapıyorduk. Her gece birimizin iştahlı görünmesi, yemekleri övmesi, sessizce kararlaştırılmış kurallardan biriydi. Kendi pişirdiğimiz yemeklerden yabancı masalara (Van’dan bir banka müdürüyle eşi ve üç çocukları, akşamları kırmızı şarap içen yeni evliler, kapının önünden geçerken, cızırtılı eski plaklarımızın, valslerimizin, tangolarımızın, fasıllarımızın sesine kapılanlar, Kastamonu’nun bir köyünde öğretmenlik ya-

pan bir genç kız, İsveçli bir aile – yine çocuklarıyla) birer tabak göndermemiz de. Böylelikle, sıcak yaz gecelerinde kıyıda tentenin altında neden ayrı masalarda oturduğumuzu, geç saatlerde konyaklarımızı alıp neden denize birlikte yürüdüğümüzü, tanışmadan önce yıllardır unuttuğumuz gecedenizi alışkanlığını birlikte neden yeniden kazandığımızı, gece ikide ışıklar söndüğünde neden kapıyı kilitleyip taşlıkta bir süre oturduğumuzu, sonra birer şişe suyla odalarımıza gittiğimizi, gündoğusu eser esmez neden taşlığa sığırcıklar gibi üşüşüp aynı masanın çevresinde toplandığımızı, yani *onları* neden dışta tuttuğumuzu anlayışla karşılasınlar istiyorduk belki. Ama “bağışlanmak” sözcüğü bize uzakta. Doğruyu söylemek gerekirse, çocukları da sevmiyorduk. Bizim sevdiğimiz –en azından benimsediğimiz– çocuklar, gürültü etmeyen, küçük yaşta olgunlaşmayı becermiş, ağırbaşlı çocuklardı – çocuk denebilirse onlara. Onlarla seve seve oynardık: Sinan bey, tavla; Burhan bey, domino; Naşide hanım, piket; Çınar, okey. Ama yenilmeye çabalamadan, iki eşit birey olarak.

O ağustos sonunda bir gün, gemiden Çınar’ın inmesi –otel sahibinin yeğenydi, eski garsonumuzdu, Libya’da çalışıyordu iki yıldır– hepimizi şaşırttı. Kucaklaştık. Bizi öylesine özlemiş ki dayanamamış, en çok da Haldun bey otele her uğradığında açılan “mavi” tartışmasını: hangi uçuk maviden hangi koyuluğa uzanan deniz yelpazesi. Bunu anımsadığı anda, aklına deniz ve biz düşüyormuşuz. Karşı duramamış artık, atlayıp gelmiş. İyi ki bizler Libya’da değilmışız, orada taş tutulurmuşuz ve bir insanın taşlanarak, kanayarak öldüğünü görmek, inanalım ki, hiç de kolay değilmış.

Oysa biz. Burhan beyle ressam Erdal’ı bekliyorduk o gün. Belki Numan beyin karısı ile kızı da – ama kesin değil, belki Günel ile Tülin. O gün otelde hamam yakıldığından, sıcak suyla yıkanmanın verdiği gevşeklik vardı üstümüzde. (Otelde sürekli sıcak su olmadığını belirtmek gerekiyor mu acaba?)

Burhan bey, kiralari toplayacak, evin kış hazırlıklarına bir göz atacak, Erdal’ı Çiçek Pasajı’ndan kaldırıp gerekirse zorla buraya, bize getirecekti.

Gelgelelim gemiden Çınar'dan başka tanıdık inmedi. Nedense büyük bir yalnızlık duyduk.

Akşama doğru ince bir yağmur yağdı.

Çınar'ın gelişini kutlamak için yeni açılan mezeciden sucuk aldık, Belkıs hanıma da Marlboro aldık bakkaldan.

"Yarın gitmeyin n'olur," dedi Naşide hanım. Onunla bezik oynadık öğleden sonra, kahve içip fal baktık.

"Hiç değilse Burhan gelmeden gitmeyin," dedi. "Yarın gelir. Mutlaka önemli bir işi çıkmıştır, yoksa beni bekletmez. Hep yanımdadır. Eski kocam intihar ettiğinde –evet evet, bir bunalım sonucu, hep hastaydı, evet tabancayla– Burhan yanımda olmasa ne yapardım bilmem. O koskoca yalıda yapayalnız.

Yağmurun tenteye vuruşunu duyuyor, leyleklerin göçe hazırlanışını gözlüyorduk. Gök, iyice kararmıştı.

Ercüment Kaptan, koca bir kesekâğıdıyla göründü uzaktan. Çınar'ın Libya'da özlediğini sandığı bir yiyecek almıştı besbelli, buzdolabına koyacaktı.

"Ben de eski kocamı hâlâ unutamamama içerliyorum," dedi Belkıs hanım. "Kabasabaydı ama severdim, herkes, sana yakışmıyor derdi ama ne tuhaf değil mi, beni fazla hanımefendi bulduğu için terkettiğini söylemişti. O da. O zamanlar güzeldim. Hem de çirkince, orta halli bir kızcağız uğruna. Arasına düşünüyorum da belki haklıydı. Sizce çok mu şeyim ben."

Güzel gözleri hüznüydü.

"Siyah, sizi çok açmış," dedik.

"Çınar'ın şerefine giyindim."

"Sizi seslerinizden tanıyabiliyorum ancak," dedi Mehmet Usta. "Körlüğün en kötü yanı, güzel kadınları görememek. Eskiden bizim hanım kıskanırdı beni şu yamaçlarda atla dolaştığım yıllarda. Yunan zamanında. Evde yarım şişe içirtmezdi. Şimdi körüm ya, dayıyor önüme şişeyi, uyuyabileyim diye. Artık neye yarar?"

"Yine de oğlun var, karın var usta, koluna girip buraya getiriyorlar seni, üstün başın da temiz, yalnızlık kolay mı sanıyorsun?" dedi Belkıs hanım.

“Temiz mi üstüm başım?” dedi Mehmet Usta.

“Sizlerin adreslerinizi almamışım yine,” dedi Belkıs hanım.

Kışın araşmayacağımızı bile bile adresler alıp verdik.

“Hava da soğudu birden,” dedi Numan bey.

“Şöyle bir yağmur yağsa, dolu dolu,” dedi Naşide hanım,
“kapıları erkenden kilitlesek, bari yarın denize gitmek zorun-
da kalmasak.”

Düzbeyaz Bir Çağrı

Fatih için

1.

Duvarlarla odalar çok dar, sokaklar çok geniş. Demek şu bir haftada dışarıya alışamamışım. Ancak, herhangi bir hücrede bir süre kısıtılmış birinin anlayabileceği bir duygu. Açıklığa çıkınca –özgürlüğe demiyorum– bedenini yadırgamaya başlıyorsun, ellerin eski ellerin değil, nereye koyacağını bilemiyorsun.

Bu kenti iki yıldır görmedim ya, hiçbir şey bıraktığım gibi değil: ne bildik lokantalar, ne pastaneler, ne mağazalar. Oralarda şimdi karşılaştığım yeni yüzlere nasıl davranacağımı, nasıl sesleneceğimi kestirememem, yabancılık çekmem, buna bağlı olabilir. Bir ölçüde. Sokaklarda, otobüslerde, dolmuşlarda hep si gizliden inceliyorlar beni. Saçlarım uzamadı daha. Askerlik günlerimin çok gerilerde kaldığını anlar anlamaz da gözlerini kaçırmıyorlar.

Biliyorum zamanla bunlara alışacağımı, yakındığımı sanma. Ne de olsa, her gün gündelik olayın korkunç bir yankı bıraktığı dar bir hücreden hiçbir gümbürtünün yarıp geçemediği bu geniş suskunluğa daha yeni adım attım. İçerdeyken bambaşka bir saate göre yaşıyordum, her an bir saatti, bir adı, bir tanımını vardı. Kitapların, mektupların, defterlerin gelme saati, söküklerin dikildiği saatler, görüş günleri. Bütün bunlar birleşince bitimsiz büyük gün bölünüyordu, geçiyordu. Şimdiyse uzayan bir boşluktayım.

Bak demin durup dururken tıraş oldum. Boşluktan. Kızım, banyonun kapısından uzattı başını. Yatmadan önce iyi geceler diyecekmiş. Köpükle kaplı yüzümü görünce gülümsedi. Bir hoşnutluk gülümsemesiydi. İhtiyarladığımda nasıl görüneceğimi mi düşündü, ihtiyarlamama gizliden seviniyor mu, bilemiyorum. Onunla ilişkimiz hep kopuk oldu, birbirimizi doğru dürüst tanıyamadık. Doğduğundan beri annesinin yürüttüğü sıkı ev düzenine alışmışken şimdi benim dağınık, gevşek, yalnızlığa dayalı düzenime ayak uydurabilecek mi? İhtiyarlamam, o yüzden bir umut ona göre, evcilleşmem anlamına geliyor, durulmam anlamına.

Baştan beri herkes durulmamı bekledi nedense. Taşkınlığımda, ataklığımda hep bir sorumsuzluk belirtisi aradılar. İşte gün geldi, güvenilir, sorumlu olduğum kanıtlandı. Neye yarar ki artık? Neler pahasına. Gülünç.

Özer de hep öldürülmekten korkardı, değil mi? Haksız da sayılmazdı korkusunda. Sonra kalk o yaşı kalpten git. Gülünç. Bugün bile sen dedim mi Özer, Özer dedim mi sen. Seni ne zaman düşünsem, iki yıldır, hep o lokantada gözlerimin önüne getiriyorum – hani Özer’in fakülteden atılınca açtığı lokantada. Birinci sigaralarımız, rakı kadehlerimiz, korku içinde haberlere kulak verişimiz. Sanki Özer’siz bir ortak anımız hiç yok. (Bazen hepimizin neler yaşadığına gerçekten akıl erdiremiyorum.) İşte yine odamda hücremdeyim bu gece. Birazdan iki yıldır her gece aksatmadan yaptığım gibi radyoyu açıp gençliğimizin şarkılarını dinleyeceğim. Bana sizlerin sesi gibi gelen şarkıları, günlerin. Sokak kapkaranlık. Gökten yine çamur yağıyor. Tek tük ışıklar, çamurla yıkanan camların cıvıklığını büsbütün ortaya çıkarıyor. İki paket sigara içmişim öğledenberi, ya ondan bu sersemlik, ya denizi kudurtan lodostan. Şarkılarla gecenin karanlığı yavaş yavaş birleşince belleğimin oluklarına sürükleniyorum sanki. Birlikte yaşadığımız, döşeme tahtaları kırık dökük o çatı katına. Pencereye raptiyelediğimiz siyah naylon, soğuktan donardık, eksi yirmide küçücük bir elektrik sobası. Nereyi düzeltmeye kalksan, başka bir yer dökülürdü. Yine de deliler gibi çalışırdık, tartışırdık, sevişirdik. Öğlen kantindeki ateşli tartışmaların akşam bizim çatı katında sürmesi. Arasına Özer’in çorbaya

gelmesi geceyarısı. Birlikte gittiğimiz şiir matinerleri, konserler. Hep aynı sözcüklerle, aynı kavramlarla konuşurduk. Birimizin tümcesi yarıda kalsa, başka birimiz hemen tamamlayabilirdi, öylesine. Daha açık söylemek gerekirse, siz bir aileydiniz de beni eninde sonunda yola gelecek haşarı bir oğulmuşum gibi benimsemiştiniz, aranızda almuştunuz.

Dile kolay: Cumhuriyetimizin ilk ilerici, çağdaş gençler kuşağı. Bu dava için birleşenler arasında –değil cinsel bir ilişki– aşk bile hoşgörülemezdi. Kızlardan biri, grup dışından birine tutulsa – tutulamazdı ya, ağabeylerimiz ikisine de sıkı bir sınav, bir sorgulama uygulayacaklar: ilişkileri sağlıklı mı, üretken mi?

Benim bu kuralları umursadığımı yoktu. Belki o yüzden size uçarı görünüyordum, bir de daha gençtim sizden. Özer’in gözü tutmasa, sen beni sevmesen, sizinkiler asla benimsemezlerdi beni. Evet evet, kendi koydukları katı kurallara kılıkılına uyarak yaşayan, böylelikle topluma örnek olmayı kuran gençler; benimse yasakları yıkmaya çalışırken yeni yasaklar koymaya aklım ermiyordu, bugün de ermiyor. Sanki bizi birbirimiz yetiştirmiştik, kendilerimiz büyütmüştük, yine de Başkent eğitmişti. Şimdilerde resmi bir kusursuzluk adına gençliğinizi nasıl tükettiğinizi, insan cinselliğini nasıl yok saydığınızı, onun yerine dostluğu nasıl abarttığınızı düşünüyorum da şu topluma bakıp. Gülünç!

Yine şarkılardan nem kapmaya başladım galiba (bu konuda çok benzeşiriz seninle: bir şarkı çal, al lokmasını!) İçimi kaçınılmaz bir dönüş yolculuğuna hazırladığımın farkındayım. Nicedir kafamı kurcalayan soruların yanıtlarını ancak bir yolda giderken bulabilirim belki. Acaba mı?

Bu “acaba” da Özer’den kaldı ya bize. Doğruluğunu yüzde yüz bildiği yanıtları verirken bile “acaba”sız edemezdi. Sahi, acaba sen neden Özer’in ölümünden hemen sonra ayrıldın fakülteden? Beni neden yüzüstü bıraktın? Gösterdiğin gerekçeye göre, gerçekten bağımsızlığını seçiyor olsaydın, iki ay sonra gidip o günlerde bile durmuş-oturmuş, sıradan silik Cemil’le evlenmezdin. Keşke kuralları çiğneyip, arkadaşlık ve ilke cephesini yarıp bir kerecik sevişseydin Özer’le. O zaman belki bu ka-

dar yarım, bölük pörçük şeyler yaşamazdık. Peki ya sen? diyeceksin. Haklısın. Ben Esin'le neden evlendim? Kimi özellikle seni anıştırdığı için mi? (Bak: her şey yerli yerinde. Kendi gitmiş, o kadar) Onu hiç sevdim mi aslında? Ya kızımı? Sevginin anlamını karıştırıyorum artık. Acaba karımın yokluğuna alışabildim mi sandığım gibi? Onu haklı buluyorum, orası kesin. Ortak dostlarımız gibi ihanetle, döneklelikle suçlamıyorum. Bu koyu belirsizlikte yaşamayı neden göze alsın? Nasılsa ben yokken, tek başına kalmayı öğrenmiştir, ben nasıl öğrendiysem. Son yıllarda birbirimize sarılmaya çalıştığımızda içimizi ürperten o soğukluğun bir iki nedenini kavrayabilmiştir hiç değilse. Asıl üzücü olan, daha baştan birbirimize yalan söylememiz. Ben ona inişsiz çıkışsız, güvenceli bir birliktelik önermişim demek, o da bana başımıza ne gelirse gelsin katlanacağı izlenimini vermiş. Artık bunları düşünmek neye yarar?

Saat on bire geliyor. Fırlayıp bir otobüse atlamak var. Karanlık yollara bakarak geceyi geçirmek. Sabah Piknik'te bir kahve içip gazeteleri okumak. Sonra Cemil'le seni kahvaltı masasının başında yakalamak. Senin gecedен parmaklarımda kalan kokunu –ağzının, kol altlarının, saçlarının, dölünün kokusunu– hâlâ nasıl özlediğimi söylemek sana –dedim ya, sevginin anlamını bilemiyorum artık– o sözcüğü kullanmadan.

Yine de galiba yatağa uzanmak, bu delişmenliklere bir son verip gecenin getirdiklerini dinlemek daha doğru. Hiç değilse hücrende rahat bırakmak seni; son bir sorumluluk, son bir incelik. İhtiyarlamak bu mu dersin?

2.

Kadife bir gece bu: başka türlü anlatamam sana.

Sımsıkı sarıyor, yumuşacık. Yalnızlığın bana, odalara, iş olsun diye boyadığım tırnaklarıma, eşyaya usulca sinişini izliyorum.

Gece, uzun süreceğe benziyor. Aynı pürüzsüzlük içinde. Sanki bu kent, aylardır çamur ve pusta yüzdükten sonra birdenbire, bu gece, tertemiz, kardan bir adaya yanaşmış.

Pencereyi açıp karı içime çekiyorum. Karşıdaki yapılar kap-karanlık. Gün boyunca pencereden ne zaman eğilsem, kocaman, şekilsiz makinelerin başında soluk yüzlü gençler, bitkin ihtiyarlar görürüm. Göremezsem, demek öğle tatili derim, demek akşam paydosu.

Duvar saati bozuldu. Başka saat de yok evde. Saat kullanmaya bir türlü alışamadım. Fakültedeyken de başkalarına sorardım hep. Senin deyişinle, zamanın geçmesinin sorumluluğunu onlara yüklerdim.

Oğlumla gelinim gideli yarım saati geçti. Demek on bir buçuk falan. Radyodaki müzik programı demin bitti. Her gece dinliyorum. (Gençliğimizin şarkılarını çalıyolar hep, dinlesen severdin.)

Cemil hastanede, nöbette bu akşam. Oğlumla gelinim bu nöbet gecelerinde hiç yalnız bırakmazlar beni, kapıdan şöyle bir uğrarlar. Bak az kalsın “eksik olmasınlar” diyecektim. Bir gün bu ihtiyar-kadın sözcükleriyle konuşacağımı düşünemezdim bile. Ama ona bakarsan, üstümde de eskiden nefret ettiğim bir giysi var: pazen, önden düğmeli, sabahlıkla entari arası bir şey, cebinde bozuk paralar, kirli pamuklar, firketeler, çengelli iğneler.

Neyse ki getirilen çiçekleri hemen suya koymak alışkanlığından vazgeçemedim. Gelinim her gelişinde çiçek getirir, karanfil, gül. Bu tür resmi çiçekleri sevmediğimi nereden bilsin? Ciddiliğime ve yaşıma onları yakıştırıyordur. Hem birbirimizi ne kadar tanıyoruz ki?

Radyoyu dinlerken bu gecenin nedense çok uzun süreceğini seziyorum. Yine de uyumak istemiyorum. Yüzüme su çarptım az önce, aynaya ilişti gözüm. Yüzüm şiş, gözaltılarım torbalanmış, entarim pazen, çiçeklerim karanfil, buzdolabım ağzına kadar dolu: hiçbir çocuğun içmeyeceği Coca Cola’larla, hiçbir dostun uğrayıp ayaküstü devirmeyeceği şişelerle birayla. Oysa eşyasız, aydınlık, sonsuz bir oda düşlemişimdir, hep. Ne çok eşya var ortalıkta. Cemil evde yoksa, hiçbirinin bir anlamı kalmıyor. Sık sık elesem de farkında olmadan biriktirdiğim bu nesneler boğuyor beni: diş fırçaları, eski kazaklar, okunmayacak kitaplar, geri çevrilen tezim, boşalmış kavanozlar, oğlumun ilk pa-

tikleri. Yaş döneminin etkisi olsa gerek bu bungunluk. Yedi kilo aldım son aylarda, düşünabiliyor musun? Düşünebilir miydin? Cemil'in arabasına sık binmemeye çalışıyorum. Tek başıma alış-verişe çıkıyorum, yürüyorum.

Geçenlerde –"geçenlerde" dememe bakma, bir yıl önce de olabilir geçenlerde– ama bu kere eminim, geçen hafta, çünkü o sabah gazetede senin salıverildiğini okumuştum. Sabah erkenden uzun bir yürüyüşe çıktım. Cemil evden hiçbir şeyi eksik etmez gerçi, dolaplar hep doludur, sigaralarımı bile o yedekler. Dostça, saatlerle sınırlı, saygılı bir birliktelik bizimki. Ama ben bunu demeyecektim. Dolapta üç çeşit yabancı peynir varken neden Sakarya caddesine gidip lor peyniri, yumurta, konyak aldım ve çavdar ekmeği? Sonra neden o soğukta Özer'in eski lokantasına kadar yürüdüm soluk soluğa? Yıllardır semtine uğramamıştım. Bir süre dolanıp durdum. Lokanta yerinde yok, yıkılmışlar; yeni bir inşaat yapılıyor galiba. Keşke, dedim kendi kendime, öyle pispisine gideceğine, korktuğu gibi ölseydi Özer, vurulsaydı. Belki o zaman bu apaçık başarısızlık duygusunu, düş kırıklığını yaşamazdık hiçbirimiz. Biraraya gelmeyi, eğlenmeyi göze alırdık; birbirimizden kaçmaya, gülmemeye böylesine özen göstermezdik.

Eskiden olsa, çıkar çıkmaz ilk bana geleceğini umardım. Bir Cuma gecesini seçerdim, bu gece Cuma gecesini, yoksa kar ve Cuma dışında bir özelliği yok, sıradan bir gece. Bir gece otobüsüne atlardın. Birkaç saat sonra Bolu yakınındaki aşevlerinden birinde küçük, çukur bir tabaktan, eğri büğrü bir kaşıkla çorba içiyor olurdun. Karanlıkta kavakları sayardın kente girerken. Birlikte kahvaltı ederdik. Seni ne zaman düşünsem o derme çatma çatı katında kahvaltı edişimiz canlanır gözlerimin önünde: lor peyniri, omlet, çavdar ekmeği, konyak. Benden altı yaş küçüktün ama kahvaltı mutluluğunu senden öğrendim. Sıradan peynir-ekmek-zeytinden nefret ederdin. Biliyor musun, bazen seni mi özliyorum, gençliğimi mi, korkusuzluğumu mu diye soruyorum kendi kendime. Sen yanımda olsan şimdi, konuşurduk, dalaşırdık, hep yaptığımız gibi. Yıllardır kimseyle dalaşmadım, sabah kahvaltısı etmedim. Sigarayla çay, o kadar. Belki ondan. Olgunlaşma karşılığında kabul ettiğim şu gözaltı torbası,

şu yedi kilo, beyaz peynirleri sulara koymalar, kaşarları yaldızlı kâğıtlarda korumalar, şu sabahlık, hepsi biterdi belki o zaman.

Sabaha ne kaldı ki?

Kahvaltı sofrasını kurmalı. Geleceksin gibi bir duygu. Konyak kadehlerinin tozunu dün almıştım. Ekmeği son anda, yoksa bayatlar. Hastaneye telefon etmem gerekiyordu, unutmuşum. Zaten Cemil umudunu kesmiştir artık, somurtkanlığımı açıklayan özürlerimi nasıl anlayışla karşılıyorsa, bunu da anlar. Belki o da yüzüne ışıltısız bir evcillik yerleştiren bütün bu ıvır zıvırdan bıkmıştır da bilincine varacak zaman bulamamıştır.

Sense iki yıl süreyle eşyasız, evsiz yaşadın. Kimbilir anlatacağın neler birikmiştir. Tabii eski hırçınlığıyla, karamsar, kuşkucu bakışınla aktarırısın. Nasıl ürkerdim o bakıştan. Eskiden.

En iyisi sedire kıvrılmalı. Belki uyuyakalırım, kapının zilini duymam yatak odasından. Çaldığında.

[Cemil, öyküde önemli özel bir işlevi olmadığını biliyor. Olsa olsa bir ayrıklık bir yer haketmiştir. Nöbeti bitmek üzere. Hastabakıcı kızların topuk tıkırtılarını, çay içmelerini, gülüşmelerini dinliyor. Gece boyunca onlarla tek söz etmedi, kulaklığını takıp kasetten klasik batı müziği dinledi hastanenin iç-sessizliğinde. Çekingen çünkü, şakaya yatkın değil, kolaylıkla, –ne kolaylığı, hiç– dostluk kuramaz. Rahmetli Özer “insansız köpek,” derdi ama incitmeden, sevecenlikle. Oysa Sedat öyle mi “Bizi düzeltse düzeltse sahici bir karamsarlık düzeltir,” derdi o. “İçimizden paçayı tek kurtaracak sen olacaksın Cemil.” Karısıyla Sedat’ın ciddi bir ilişkileri olamaz, emin bundan, karısı dünyaya alaycı bir bakışla bakmayı hiç sevmez, ayağı yere sağlam basanları sever, onlara güvenir.

Özer deselerdi tamam. İnanırdı. Özer de kendisi gibi yaşadığı her dakikanın hesabını verenlerdendi çünkü. Öldü genç yaşta. Kendisi de şu izbe hastanede günün her dakikası koşuşturuyor, hastalara yetismeye çalışıyor, “paçayı kurtarmak” buyusa. Evine ayıracağı vakit yok gibi artık.

Gözü telefonda: çalmıyor bir türlü.

O delifişek oğlanla neler paylaşmış olabilirdi ki karısı? Duy-

gusal, içli, yavan şarkılardan başka? Yoksa bizler o tür müziği asla... Geçenlerde Sedat'ın saliverildiğini okudu gazetede. Çok sevindi. Gerçi dava henüz sonuçlanmamış. Yani her an yine... Bunları düşünmek bile ayıp. Ya kalkıp gelirse Sedat? Karısıyla hiç konuşmadı bu konuda. Onu hangi odada yatıracaklar?

Bu saatten sonra telefon gelmez. Bir an önce eve koşmak istiyor Cemil. Uzun süredir şöyle keyifli bir kahvaltı edemediler. Başbaşa.

Fırından taze çıkmış ekmek alacak, beyaz peynir, zeytin. Ama daha geçen gün doldurmamış mıydı buzdolabını?]

